

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

Завідувач(ка) кафедри,
д.держ.упр., проф.
_____ **Ігор ПРИХОДЬКО**
« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Удосконалення обліку і контролю наявності та руху
необоротних активів підприємства

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Ступінь вищої освіти: Магістр

Здобувач (ка)

Антонова О.А.

Науковий керівник,
к.е.н., доцент

Атамас О.П.

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2022

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Ступінь вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

Зав. кафедри _____
« _____ » _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ

Антонова Ольга Анатоліївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів підприємства

Науковий керівник: Атамас Олександр Петрович, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від « _____ » _____ 20__ року № _____

2. Термін подання здобувачем роботи: 14 грудня 2022 р.

3. Вихідні дані до роботи: Закони України, Кодекси законів, Національні Положення (стандарты) бухгалтерського обліку, Методичні рекомендації та інші нормативні документи, монографії, навчальні посібники, підручники, фахові статті, матеріали конференцій, облікові спеціалізовані видання, облікові дані та звітність ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» Дніпровського району Дніпропетровської області.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ. Теоретичні аспекти обліку і контролю необоротних активів. Практичні аспекти обліку наявності та руху необоротних активів. Стан та напрямки удосконалення контролю наявності та руху необоротних активів. Висновки і пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Методичні підходи до оцінки необоротних активів суб'єктів підприємництва. Ієрархічна побудова нормативно-правового забезпечення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів суб'єктів підприємництва в Україні. Оцінка майна та капіталу ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО». Динаміка зміни вартості необоротних активів в структурі майна ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО». Фінансові результати діяльності ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО». Динаміка зміни показників ефективності діяльності ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО». Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО». Пропоновані зміни щодо облікового забезпечення процесу реалізації необоротних активів. Професійні обов'язки фахівця з обліку для потреб обліково-контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів. Внутрішні регламентаційні документи щодо проведення контрольних дій наявності і руху необоротних активів. Запропоновані етапи

контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів. Тест внутрішнього контролю наявності і руху необоротних активів.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні аспекти обліку і контролю необоротних активів	Січень - березень 2022р.	
2.	Фінансова-економічна характеристика ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»	Квітень - травень 2022р.	
3.	Практичні аспекти обліку наявності та руху необоротних активів	Червень - серпень 2022р.	
4.	Стан та напрямки удосконалення контролю наявності та руху необоротних активів	Вересень - жовтень 2022р.	
5.	Вступ	Листопад 2022р.	
6.	Висновки і пропозиції	Листопад 2022р.	
7.	Оформлення роботи	Грудень 2022р.	

Здобувач (ка) _____
(підпис)

Ольга АНТОНОВА
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Олександр АТАМАС
(прізвище та ініціали)

Зміст

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ	10
1.1. Економічна сутність поняття «необоротні активи» та їх роль в процесі господарської діяльності підприємства	10
1.2. Особливості оцінки необоротних активів в обліковій системі суб'єкта підприємництва	14
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів	17
Висновки до розділу 1	20
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ	22
2.1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»	22
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»	29
2.3. Документальне оформлення та облікове забезпечення операцій з наявності та руху необоротних активів	30
2.4. Напрями удосконалення обліку наявності та руху необоротних активів	32
Висновки до розділу 2	36
РОЗДІЛ 3. СТАН ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ	39
3.1. Теоретико - методичні засади контрольного забезпечення наявності та руху необоротних активів	39

3.2. Практичні аспекти контрольних процедур наявності та руху необоротних активів	43
3.3. Напрямки удосконалення контролю наявності та руху необоротних активів	45
Висновки до розділу 3	49
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58
ДОДАТКИ	65

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів підприємства»

Кваліфікаційна робота містить: 65 с., 10 рис., 5 табл., 2 додатки, 50 літературних джерел.

Об'єкт дослідження є господарські операції з надходження та руху необоротних активів на підприємстві в системі обліку і контролю

Предмет дослідження - сукупність теоретико - методичних, організаційних та практичних аспектів обліку і контролю наявності та руху необоротних активів підприємства.

Метою роботи є наукове обґрунтування теоретико-методичних засад і розробка практичних рекомендацій з удосконалення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів підприємства.

Методи дослідження - порівняння, систематизації, узагальнення та групування, статистичні методи, графічний і табличний методи, ряди динаміки, аналітичне вирівнювання, методи логічно-наслідкового зв'язку.

Проаналізовано економічну сутність поняття «необоротні активи» та їх роль в процесі господарської діяльності підприємства; розкрито особливості оцінки необоротних активів в обліковій системі суб'єкта підприємництва; проаналізовано нормативно-правове забезпечення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів. Надано фінансову-економічну характеристику ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»; досліджено організацію роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»; проаналізовано документальне оформлення та облікове забезпечення операцій з наявності та руху необоротних активів; розроблено напрямки удосконалення обліку наявності та руху необоротних активів. Досліджено теоретико-методичні засади контрольного забезпечення наявності та руху необоротних активів; проаналізовано практичні аспекти контрольних процедур наявності та руху необоротних активів; запропоновано напрямки удосконалення контролю наявності та руху необоротних активів.

Результати впроваджені в діяльність ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» Дніпровського району Дніпропетровської області.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

НЕОБОРОТНІ АКТИВИ, ПІДПРИЄМСТВО, ОБЛІК, КОНТРОЛЬ, УДОСКОНАЛЕННЯ

KEYWORDS

NON-CURRENT ASSETS, ENTERPRISE, ACCOUNTING, CONTROL, IMPROVEMENT

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Необоротні активи активно залучені в процес господарської діяльності будь-якого підприємства. Ці активи можуть бути у власності суб'єкта підприємництва або орендовані, але без їх використання виробничий процес буде неможливим. Їх вартість поступово стає частиною вартості виробленої продукції, наданих послуг чи виконаних робіт. Діджитал-процеси в економіці зумовлюють необхідність використання високотехнологічного обладнання в підприємницькій діяльності, яке потребує значних капіталовкладень та зумовлює необхідність відповідних навичок при їх функціонуванні.

Фахівці з обліку приділяють достатньо уваги дослідженням питань щодо пошуку напрямків оптимального інформаційного забезпечення процесу використання необоротних активів, виокремлюючи суттєву роль в господарській діяльності будь-якого суб'єкта підприємництва. Питання формування якісного облікового забезпечення в поєднанні з контрольними заходами розкривали вчені Бондаренко О.М., Труш І.В., Бразілій Н., Крот Ю., Пастернак Я., Вдовенко Л.О., Горбань С.Ю., Дмитрук Б.П., Германенко Л.М., Светлова Н.М., Довгань П. О., Задорожний З.-М., Муравський В., Костецький Я., Задорожний М., Онищенко В.Є., Марінова В.А., Овсюк Н.В., Лесько М.О. Пошук напрямів усунення проблемних аспектів щодо обліку і контролю наявності і руху необоротних активів підприємств займає особливе місце в їх дослідженнях, що зумовлює актуальність теми кваліфікаційного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження являє собою наукове обґрунтування теоретико-методичних засад і розробка практичних рекомендацій з удосконалення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів підприємства.

Для досягнення мети в кваліфікаційній роботі поставлені до вирішення наступні завдання:

- проаналізувати економічну сутність поняття «необоротні активи» та їх роль в процесі господарської діяльності підприємства;
- розкрити особливості оцінки необоротних активів в обліковій системі суб'єкта підприємництва;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів;
- надати фінансову-економічну характеристику ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»;
- дослідити організацію роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»;
- проаналізувати документальне оформлення та облікове забезпечення операцій з наявності та руху необоротних активів;
- розробити напрямки удосконалення обліку наявності та руху необоротних активів;
- дослідити теоретико-методичні засади контрольного забезпечення наявності та руху необоротних активів;
- проаналізувати практичні аспекти контрольних процедур наявності та руху необоротних активів;
- запропонувати напрямки удосконалення контролю наявності та руху необоротних активів.

Об'єктом дослідження є господарські операції з надходження та руху необоротних активів на підприємстві в системі обліку і контролю.

Предметом дослідження є сукупність теоретико - методичних, організаційних та практичних аспектів обліку і контролю наявності та руху необоротних активів підприємства.

Методи дослідження. Теоретичний розділ був сформований за допомогою методів порівняння, систематизації, узагальнення та групування. Дослідження практичних аспектів було використано статистичні методи, зокрема, графічний і табличний методи, ряди динаміки, аналітичне

вирівнювання. Напрямки удосконалення було запропоновано завдяки використанню методу логічно-наслідкового зв'язку.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці положень і рекомендацій щодо удосконалення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів підприємства. В процесі проведеного дослідження було отримано результати, яким властива наступна наукова новизна:

удосконалено:

- облікове забезпечення процесу реалізації необоротних активів шляхом зміни назви відповідних рахунків 286 та 943 для узгодження рахунків доходів і витрат реалізації активів;

- методичні аспекти системи контролю наявності і руху необоротних активів шляхом виокремлення оптимального переліку процедур, що дозволять надати управлінському персоналу аргументовану інформацію, необхідну для прийняття необхідних управлінських рішень;

дістало подальшого розвитку:

- документальне оформлення процесу формування первісної вартості необоротних активів в частині розробленого документа щодо фіксації всіх складових первісної вартості необоротного активу як невід'ємної частини Акту приймання-передачі необоротного активу;

- організаційні аспекти системи контролю в частині доповнення посадової інструкції фахівця з обліку з виокремленням професійних обов'язків для формування якісного інформаційного ресурсу та контрольованого забезпечення наявності і руху необоротних активів;

- документальне оформлення контрольних дій наявності і руху необоротних активів в частині розробленого тесту внутрішнього контролю за наведеним переліком тестових питань контролера для реалізації можливості здійснення аналітичних процедур щодо ефективності використання необоротних активів та оптимізації процесу управління бізнес-процесами.

Апробація результатів дипломної роботи. Основні наукові положення, висновки та пропозиції було представлено для обговорення на VI

Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств» (м. Дніпро, ДДАЕУ, 12-13 травня 2022 р.), XIII Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи» (м. Дніпро, ДДАЕУ, 27-28 жовтня 2022 р.).

Публікації. Основні положення дипломної роботи представлені у 3 наукових працях, зокрема 1 стаття – у колективній монографії, 2 тези доповіді – у збірнику матеріалів науково-практичної конференції.

Структура і обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 50 найменувань, 2 додатки. Загальний обсяг роботи складає 65 сторінок комп'ютерного тексту, робота містить 5 таблиць та 10 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

1.1. Економічна сутність поняття «необоротні активи» та їх роль в процесі господарської діяльності підприємства

В процесі господарської діяльності підприємства використовує відповідні засоби і предмети праці. Процес виробництва здійснюється за допомогою прикладення робочої сили, використовуючи при цьому відповідні предмети праці повною мірою, наприклад, використане для посіву насіння, використані для підживлення ґрунту добрива, використані для годівлі тварин корми тощо. Ці предмети праці використовуються за допомогою відповідних засобів праці, зокрема, технікою для посіву, для внесення добрив, для годівлі тварин.

Також слід відзначити необхідність використання для адміністративних потреб офісу, офісних меблів, автотранспорту тощо. Якщо аналізувати облікову діяльність суб'єкта підприємництва, то доцільно буде наголосити на застосування відповідних діджитал-технологій, зокрема бухгалтерських програм з відповідним правом користування ними. Такі засоби праці використовуються на підприємстві постійно, протягом певного часу, саме тому і називаються необоротними активами.

Серед особливостей функціонування необоротних активів вчені відзначають «менший ризик інфляційного зменшення та можливе збільшення ринкових цін на нерухомість швидшими темпами, ніж темпи інфляції; здатність приносити стабільний прибуток у разі несприятливої господарської діяльності щодо орендних та лізингових платежів; можливість більш інтенсивного використання в періоди підйому ринкової інфраструктури; низький рівень маневреності, неможливість швидко змінити структуру

вкладених коштів; низький рівень ліквідності і неспроможність забезпечити потік платежів у разі погіршення платоспроможності підприємства» [9].

З облікової точки зору потрібно чітко дотримуватись норм відповідних нормативних актів, які регулюють питання щодо віднесення тих чи інших активів до складу відповідних видів необоротних активів, зокрема НП(С)БО 7 «Основні засоби» [32], НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» [33] та Податковий кодекс України [38].

Згідно з НП(С)БО 7 «основні засоби – це матеріальні активи, які кооператив утримує з метою використання їх у процесі виробництва, діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [32].

Обліковий підхід передбачає виокремлення інших необоротних матеріальних активів. В НП(С)БО 7 зазначено, що «підприємства можуть самостійно встановлювати ознаки для предметів, які входять до складу необоротних матеріальних активів» [32]. Податківці наголошують на необхідності застосування для такого виокремлення вартісного критерію.

Отже, в пп. 14.1.138 ПКУ наголошено, що «основні засоби – це матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [38].

Фіскалі надають можливість суб'єктам підприємництва «самостійно встановлювати вартісні ознаки предметів, що входять до складу інших необоротних матеріальних активів» [38]. Тому зазвичай обліковці для основних засобів та інших необоротних активів загальним критерієм визначають термін використання (понад 1 рік), а для розмежування обирають запропонований фіскалами вартісний критерій. Слід відзначити, що платникам податків на спрощеній системі оподаткування фіскалі жорстко не обмежують цей критерій, але, як правило, обліковці обирають зазначену вартість задля уникнення будь-яких непорозумінь з фіскальною службою в інших питаннях щодо господарської діяльності. Обраний критерій фіксується в локальному нормативному акті – Наказі про облікову політику.

Деякі види діяльності або господарських операцій потребують наявності окремої групи активів, наприклад, дозволів на той чи інший вид діяльності, виключне право використання власноруч виготовленого активу (сорт рослин чи порода тварин) або право на використання інформаційним ресурсом – сайтом, комп'ютерною програмою тощо. Відповідно до НП(С)БО 8 «нематеріальні активи – це немонетарні активи, які не мають матеріальної форми, можуть бути ідентифіковані (відокремлені від підприємства) та утримуються підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам» [33].

Фахівці з обліку приділяють достатньо уваги дослідженням питань щодо пошуку напрямків оптимального інформаційного забезпечення процесу використання необоротних активів, виокремлюючи суттєву роль в господарській діяльності будь-якого суб'єкта підприємництва. Зокрема, повністю погоджуємось з вченими Наталією Бразілій, Юлією Крот та Ярославою Пастернак, які зазначають, що «необоротним активам відведена важлива роль для забезпечення діяльності суб'єктів господарювання всіх форм власності. Зазвичай, в загальній вартості майна підприємства вартість

необоротних активів складає майже половину, а то і більше загальної вартості майна. В господарській діяльності підприємств необоротні активи використовуються протягом тривалого періоду часу, а отже, суттєво впливають на фінансові результати діяльності. Облік необоротних активів впливає як на фінансовий стан суб'єктів господарювання, так і на якість представленої ними звітності» [5].

Використання нематеріальних активів в господарській діяльності зумовлено сучасними умовами господарювання. Вважаємо слушною думкою Чугрій Н.А. про те, що «в українській господарській практиці нематеріальні активи та інтелектуальна власність до останнього часу не розглядалися з точки зору джерела значних переваг у конкурентній боротьбі. Проте, за останній рік ставлення до цього дещо змінилося і багато вітчизняних компаній змінюють свою точку зору на даний предмет і починають використовувати ефективні інструменти управління нематеріальними активами» [48].

Гавриловський О.С. та Сташенко Ю.В. наголошують на важливості облікової інформації щодо процесу використання необоротних активів в господарській діяльності. Зокрема, фахівці звертають увагу, що «в умовах ринкової економіки зростає потреба в достовірній обліковій та звітній інформації про діяльність підприємств, установ і організацій, яка дає змогу їх керівництву підвищити ефективність своєї роботи. Нині цю інформацію можливо отримати лише в процесі здійснення аналізу та контролю господарюючих суб'єктів. Інформація про необоротні активи може зацікавити різних користувачів: менеджерів – під час розроблення альтернативних варіантів фінансової стратегії підприємства; постачальників – під час прийняття рішень про умови розрахунків; кредитні установи – під час визначення кредитування діяльності підприємств; потенційних інвесторів – під час вибору об'єкта інвестування» [9].

Аналогічної думки дотримуються і фахівці Дмитрук Б.П., Германенко Л.М., Светлова Н.М., зауважуючи, що «в зв'язку з вимогами інвесторів та

інших зацікавлених користувачів в отриманні точної і достовірної інформації про стан і ефективність використання необоротних активів, проблеми обліку в умовах реформування економіки набувають особливої актуальності» [12].

Отже, засоби праці активно залучені в процес господарської діяльності підприємства. Такі засоби праці використовуються на підприємстві постійно, протягом певного часу, саме тому і називаються необоротними активами. З облікової точки зору потрібно чітко дотримуватись норм відповідних нормативних актів, які регулюють питання щодо віднесення тих чи інших активів до складу відповідних видів необоротних активів. Зазвичай обліковці для основних засобів та інших необоротних активів загальним критерієм визначають термін використання (понад 1 рік), а для розмежування обирають запропонований фіскалами вартісний критерій. Обраний критерій фіксується в локальному нормативному акті – Наказі про облікову політику. Фахівці з обліку приділяють достатньо уваги дослідженням питань щодо пошуку напрямків оптимального інформаційного забезпечення процесу використання необоротних активів, виокремлюючи суттєву роль в господарській діяльності будь-якого суб'єкта підприємництва.

1.2. Особливості оцінки необоротних активів в обліковій системі суб'єкта підприємництва

Вчені наголошують на методичних засадах облікової діяльності щодо наявності та руху необоротних активів суб'єктів підприємництва. Так, фахівці Бондаренко О.М. та Труш І.В. зазначають, що «важливе місце та вагоме значення у бухгалтерському обліку господарюючого об'єкта, а також у всій системі бухгалтерського обліку займає переоцінка. Точність її виконання та проведення грає ключову роль у процесі порівнювання декількох господарюючих суб'єктів за різні періоди їхньої діяльності. Коли оцінка стабільна та довготривала, то за її допомоги можна порівняти баланси

підприємств різних галузей за довгий період. Оцінка безпосередньо впливає на прийняття рішень управлінським персоналом. Вибір оцінки активів підприємства в обліку будь-якого господарюючого об'єкта є методологічною та надзвичайно важливою основою для визначення підходів та способів у подальшому обчисленні вартості об'єктів бухгалтерського обліку, своєю чергою, це означає, що оцінка безпосередньо впливає на зміст показників звітності об'єкта господарювання» [4].

Так, повністю згодні з вченими щодо необхідності оптимізації методики формування оцінки необоротних активів для потреб облікової діяльності та процесу прийняття обґрунтованих управлінських рішень, адже інформація про основний ресурс для підприємницької діяльності викликає жвавий інтерес у потенційних інвесторів, партнерів, пересічних працівників, що зумовлено впливом вартості активів на показники фінансового стану суб'єкта підприємництва. Тому слід багато уваги приділити процесу визначення вартості необоротних активів, зокрема, зафіксувавши застосовувані методичні підходи в наказі про облікову політику.

Метою формування обґрунтованої та оптимальної оцінки необоротних активів вчені [4] зазначають наступне: «інформаційне відображення процесу господарської діяльності; регламентація з боку держави формування витрат, доходів і прибутку з метою єдиного підходу до визначення їх величини та розрахунку податків до державного бюджету; можливості складання фінансової звітності за єдиними правилами та процедурами; узагальнення інформації органами статистики в межах адміністративного, галузевого, функціонального та інших розрізів для аналізу макроекономічних показників; проведення аналізу економічних показників та чинників, що зумовили відхилення від передбаченої програми» [4].

Проаналізуємо види вартості необоротних активів і порядок їх формування (рис.1.1).

Рис. 1.1. Методичні підходи до оцінки необоротних активів суб'єктів підприємництва

Як бачимо з наведеної схеми, різні види оцінок застосовуються на відповідному етапі облікової діяльності, зокрема, при надходженні активів на підприємство формується первісна вартість в залежності від способу отримання такого активу суб'єктом підприємництва. В процесі використання необоротних активів здійснюється розподіл їх вартості на відповідні об'єкти витрат, цей розподіл бухгалтер формує з врахуванням розміру ліквідаційної вартості. Вибуття активів зумовлює відповідну оцінку: залишкову вартість (при різних способах вибуття, окрім обміну) або справедливу вартість (при обміні між зацікавленими в цьому процесі особами). Фахівець-обліковець зобов'язаний періодично формувати інформаційний ресурс для користувачів щодо фінансово-майнового стану суб'єкта підприємництва, відображуючи наявність необоротних активів за балансовою або первісною вартістю.

Вагомим чинником формування вартості необоротних активів є їх знос. Саме грошовий вираз зносу зумовлює формування залишкової вартості. Саме фахівець облікової справи має обґрунтувати вибір одного з пропонованих нормативними актами методу нарахування амортизації, тим самим впливаючи на розмір залишкової вартості. Також слід наголосити на необхідності достовірності відображення показників фінансового стану. Ця достовірність в аспекті оцінки необоротних активів має забезпечуватись обґрунтованим процесом визначення справедливої вартості та відповідно своєчасністю переоцінки.

Отже, будь-який вид оцінки потребує особливої уваги фахівця-обліковця з точки зору її обґрунтованості та оптимізації. Зокрема, застосування обґрунтованого методичного підходу щодо формування розміру ліквідаційної вартості відповідним чином зумовить витрати на амортизацію; аргументована класифікація робіт в аспекті капітального та поточного ремонту забезпечить формування поточних витрат чи дооцінки активів на вартість капітальних ремонтних витрат; обґрунтований процес визначення справедливої вартості зумовить відповідну переоцінку тощо.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів

Питання облікової діяльності та контрольних заходів у українських суб'єктів підприємництва суворо регламентуються чинним законодавством. Зокрема, будь-який обліковий процес має узгоджуватись з нормами законодавства на відповідних чотирьох рівнях ієрархії – нормативні акти найвищої юридичної сили (закони, кодекси законів); нормативні акти, затверджені наказами Міністерства фінансів України щодо окремої ділянки обліку (Положення бухгалтерського обліку); рекомендації профільного Міністерства України (Методичні рекомендації для сільськогосподарських

підприємств); внутрішні розпорядчі документи окремого суб'єкта підприємництва (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Ієрархічна побудова нормативно-правового забезпечення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів суб'єктів підприємництва в Україні

Як бачимо в наведеному рисунку, будь-який суб'єкт підприємництва в Україні в обліковій діяльності та контрольних заходах щодо наявності та руху необоротних активів має вичерпний перелік нормативних актів, які мають різну юридичну силу.

Слід зазначити Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [19] та Податковий кодекс України [38], в яких наголошено на обов'язковості облікової діяльності щодо наявності та руху необоротних активів, а також наведено операції, пов'язані з рухом необоротних активів, які є об'єктом оподаткування суб'єкт підприємництва. Серед нормативних актів другого ієрархічного рівня в контексті облікової діяльності та контрольних заходах щодо наявності та руху необоротних активів виділено декілька Положень бухгалтерського обліку, які є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами підприємництва.

Третій ієрархічний рівень представлений методичними рекомендаціями щодо порядку відображення операцій з наявності та руху необоротних активів в системі обліку суб'єктів підприємництва та проведенні контрольних заходів як в аграрних підприємствах, так і інших галузях провадження господарської діяльності. Суб'єкт підприємництва застосовує оптимальні для нього інструменти обліку і контролю в аспекті наявності та руху необоротних активів, виходячи з рекомендованого інструментарію у відповідних нормативних актах. Цей обраний інструментарій суб'єкт підприємництва фіксує у внутрішніх розпорядчих документах, які за ієрархією являють собою четвертий рівень нормативно-правового забезпечення обліку і контролю наявності та руху необоротних активів суб'єктів підприємництва в Україні.

Отже, будь-який суб'єкт підприємництва в Україні в обліковій діяльності та контрольних заходах щодо наявності та руху необоротних активів має вичерпний перелік нормативних актів, які мають різну юридичну силу. Суб'єкт підприємництва застосовує оптимальні для нього інструменти обліку і контролю в аспекті наявності та руху необоротних активів, виходячи

з рекомендованого інструментарію у відповідних нормативних актах. Цей обраний інструментарій суб'єкт підприємництва фіксує у внутрішніх розпорядчих документах.

Висновки до розділу 1

1. Засоби праці активно залучені в процес господарської діяльності підприємства. Такі засоби праці використовуються на підприємстві постійно, протягом певного часу, саме тому і називаються необоротними активами. З облікової точки зору потрібно чітко дотримуватись норм відповідних нормативних актів, які регулюють питання щодо віднесення тих чи інших активів до складу відповідних видів необоротних активів. Зазвичай обліковці для основних засобів та інших необоротних активів загальним критерієм визначають термін використання (понад 1 рік), а для розмежування обирають запропонований фіскалами вартісний критерій. Обраний критерій фіксується в локальному нормативному акті – Наказі про облікову політику. Фахівці з обліку приділяють достатньо уваги дослідженням питань щодо пошуку напрямків оптимального інформаційного забезпечення процесу використання необоротних активів, виокремлюючи суттєву роль в господарській діяльності будь-якого суб'єкта підприємництва.

2. Наголошуємо на необхідності оптимізації методики формування оцінки необоротних активів для потреб облікової діяльності та процесу прийняття обґрунтованих управлінських рішень, адже інформація про основний ресурс для підприємницької діяльності викликає жвавий інтерес у потенційних інвесторів, партнерів, пересічних працівників, що зумовлено впливом вартості активів на показники фінансового стану суб'єкта підприємництва. Тому слід багато уваги приділити процесу визначення вартості необоротних активів, зокрема, зафіксувавши застосовувані методичні підходи в наказі про облікову політику.

3. Будь-який вид оцінки потребує особливої уваги фахівця-обліковця з точки зору її обґрунтованості та оптимізації. Зокрема, застосування обґрунтованого методичного підходу щодо формування розміру ліквідаційної вартості відповідним чином зумовить витрати на амортизацію; аргументована класифікація робіт в аспекті капітального та поточного ремонту забезпечить формування поточних витрат чи дооцінки активів на вартість капітальних ремонтних витрат; обґрунтований процес визначення справедливої вартості зумовить відповідну переоцінку тощо.

4. Будь-який суб'єкт підприємництва в Україні в обліковій діяльності та контрольних заходах щодо наявності та руху необоротних активів має вичерпний перелік нормативних актів, які мають різну юридичну силу. Суб'єкт підприємництва застосовує оптимальні для нього інструменти обліку і контролю в аспекті наявності та руху необоротних активів, виходячи з рекомендованого інструментарію у відповідних нормативних актах. Цей обраний інструментарій суб'єкт підприємництва фіксує у внутрішніх розпорядчих документах.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

2.1. Фінансово-економічна характеристика ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»

Товариство з обмеженою відповідальністю Торговий дім «ДЕМЕТРА-АГРО» було зареєстровано в 2015 році за місцезнаходженням село Степове Дніпровського району Дніпропетровської області. Зареєстровані види діяльності ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» наведено на рис. 2.1.

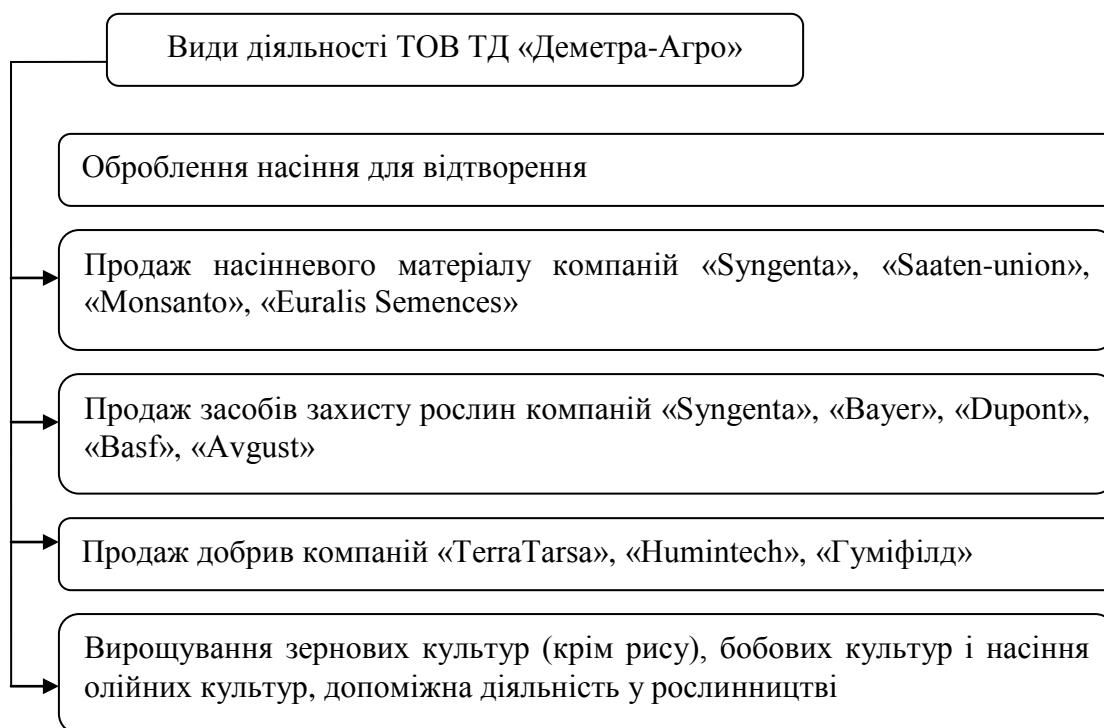

Рис. 2.1. Види діяльності ТОВ ТД «Деметра-Агро»

Зареєстровані види діяльності передбачають застосування інноваційних технологій, що вимагає постійне оновлення технічних потужностей та автомобільного парку ТОВ ТД «Деметра-Агро». Інноваційне

спеціальне обладнання дозволяє здійснювати оброблення насінневого матеріалу дуже ефективно.

Проаналізуємо показники фінансово-економічного стану досліджуваного ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» за період 2017-2021 рр.

Таблиця 2.1

Оцінка майна та капіталу ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»

Види майна і капіталу	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % 2021 р. до 2017 р.
Майно - усього	4795	5352	5589	7589	9563	199,44
Необоротні активи	1243	1429	1644	1890	4025	323,81
Основні засоби	1057	1215	1397	1607	4054	383,70
Нематеріальні активи	186	214	247	284	417	223,65
Оборотні активи	3552	3923	3945	5699	5538	155,91
Запаси	2035	2850	3078	3580	3920	192,63
Поточна дебіторська заборгованість	1313	814	562	1714	1195	91,01
Гроші, їх еквіваленти та поточні фінансові інвестиції	204	259	305	405	423	207,35
Капітал- усього	4795	5352	5589	7589	9563	199,44
Власний капітал	3884	4335	4527	6147	7045	181,39
Зареєстрований (пайовий) капітал	20	20	20	20	20	100,00
Зобов'язання і забезпечення	911	1017	1062	1442	2518	276,38
Поточні зобов'язання	811	905	945	1283	2045	252,21
Поточна кредиторська заборгованість	762	851	888	1206	1781	233,67

Як бачимо з динаміки показників, наведених в таблиці 2.1, в досліджуваному ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» відбулось підвищення в 2 рази вартості майна за період 2017-2021рр. В структурі майна розмір питомої ваги необоротних активів за аналізований період змінювався від 25 до 42% (рис. 2.2). Така тенденція зумовлена укріпленням ринкової позиції досліджуваного підприємства.

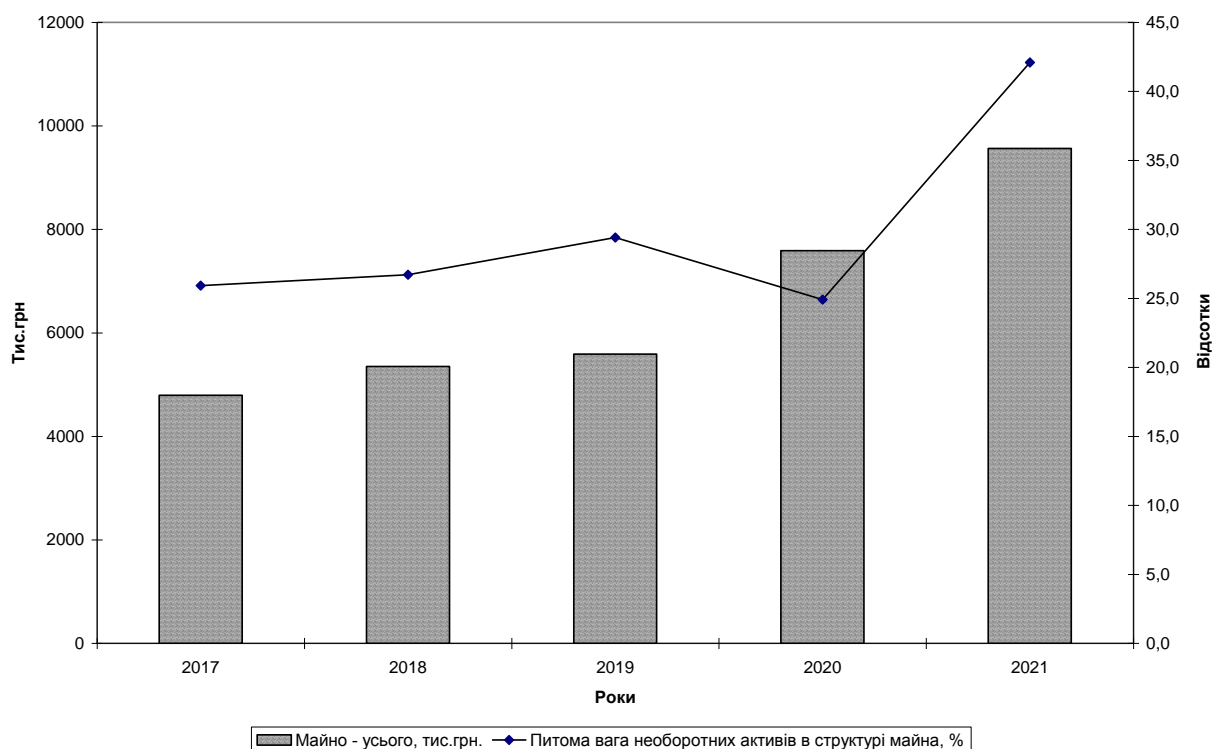

Рис. 2.2. Динаміка зміни вартості необоротних активів в структурі майна ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»

Діяльність з передпосівної обробки насіння вимагає відповідного технічного оснащення, тому також спостерігається і позитивна зміна вартості необоротних активів в 3 рази. Вартість оборотних активів за досліджуваний період збільшилась в 1,5 рази. З огляду на такий вид діяльності, як торгівля обробленим насінням, протруювачами, гербіцидами, фунгіцидами, стимуляторами росту, добривами тощо, цілком зрозумілою є тенденція рівномірного збільшення як питомої ваги запасів в структурі оборотних активів з 57% до 70%, так і їх вартості на 92% (рис. 2.3).

Позитивним моментом щодо фінансового стану ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» є зменшення дебіторської заборгованості на 9% та підвищення суми грошових коштів в 2 рази. Зменшення дебіторської заборгованості позитивним чином впливає на динаміку зміни показників фінансового стану досліджуваного ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО».

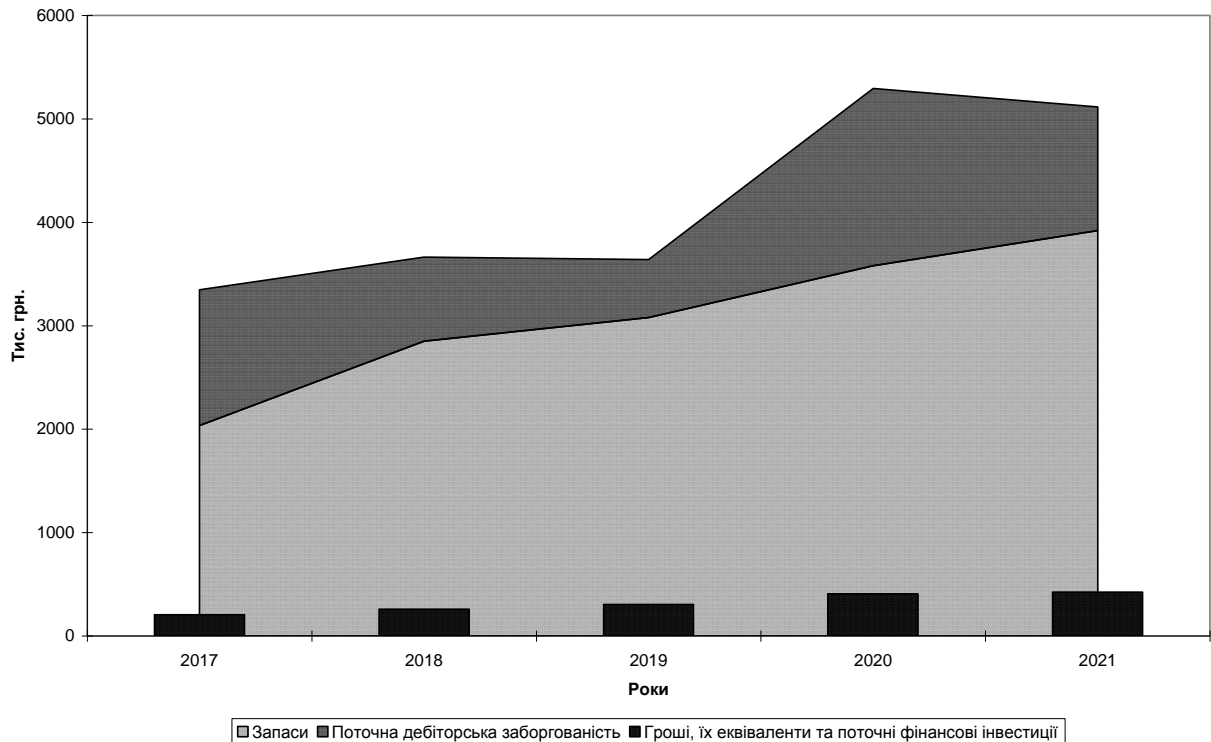

Рис. 2.3. Динаміка суми оборотних активів ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» за окремими видами

За аналізований період 2017-2021 рр. бачимо зміну питомої ваги власного капіталу в структурі джерел утворення майна з 81% до 73%. Зареєстрований розмір статутного капіталу складає 20 тис. грн. Зміна суми зобов'язань підвищилась в понад 2,5 рази. Зобов'язань перед працівниками за досліджуваний період не виникало. Кількість працівників в 2021 році в досліджуваному підприємстві складало 8 осіб. Вцілому, показники оцінки майна і капіталу досліджуваного ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» мають позитивну тенденцію.

Показники розміру фінансових результатів мають тенденцію до збільшення (табл.2.2), зокрема, сума доходу від реалізації підвищилась на 70,21%. Збільшення суми чистого прибутку на 96,55% зумовлено переважаючими темпами зростання суми доходу від реалізації над розміром операційних витрат діяльності (на 54,44%-59,45%). Ця тенденція відображена на гістограмі (рис. 2.4).

Таблиця 2.2

Фінансові результати діяльності ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»

Показник	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відношення у % 2021 р. до 2017 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3517	4150,1	4897,1	5778,5	5986,2	170,21
Операційні витрати, у тому числі:						
а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2497,1	2789,2	3247,9	3789,1	3981,5	159,45
б) інші операційні витрати	386,9	456,5	538,7	582,1	597,5	154,44
Валовий прибуток (збиток)	1019,9	1360,9	1649,2	1989,4	2004,7	196,55
Валовий прибуток (збиток) у % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	29,0	32,8	33,7	34,4	33,5	4,5
Фінансовий результат до оподаткування	1019,9	1360,9	1649,2	1989,4	2004,7	196,55
Чистий прибуток (збиток)	1019,9	1360,9	1649,2	1989,4	2004,7	196,55
Чистий прибуток (збиток) у % до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	29,0	32,8	33,7	34,4	33,5	4,5

Як бачимо з рівняння аналітичного вирівнювання (параболічний тренд, коефіцієнт детермінації складає 0,9824, близький до 1), сума чистого прибутку ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» щорічно змінювалась на 446,97 тис.грн. Питома вага чистого прибутку в структурі доходу від реалізації продукції ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» коливається в межах 29,0% - 33,5%, зміна цього показника за досліджуваний період склала 4,5 в.п.

Для здійснення зареєстрованих видів діяльності ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» постійно оновлюються технічні потужності та автомобільний парк. Як бачимо з аналізу оцінки руху і функціонального стану основних засобів

(рис. 2.5), в ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» досліджувані показники мають тенденцію до збільшення.

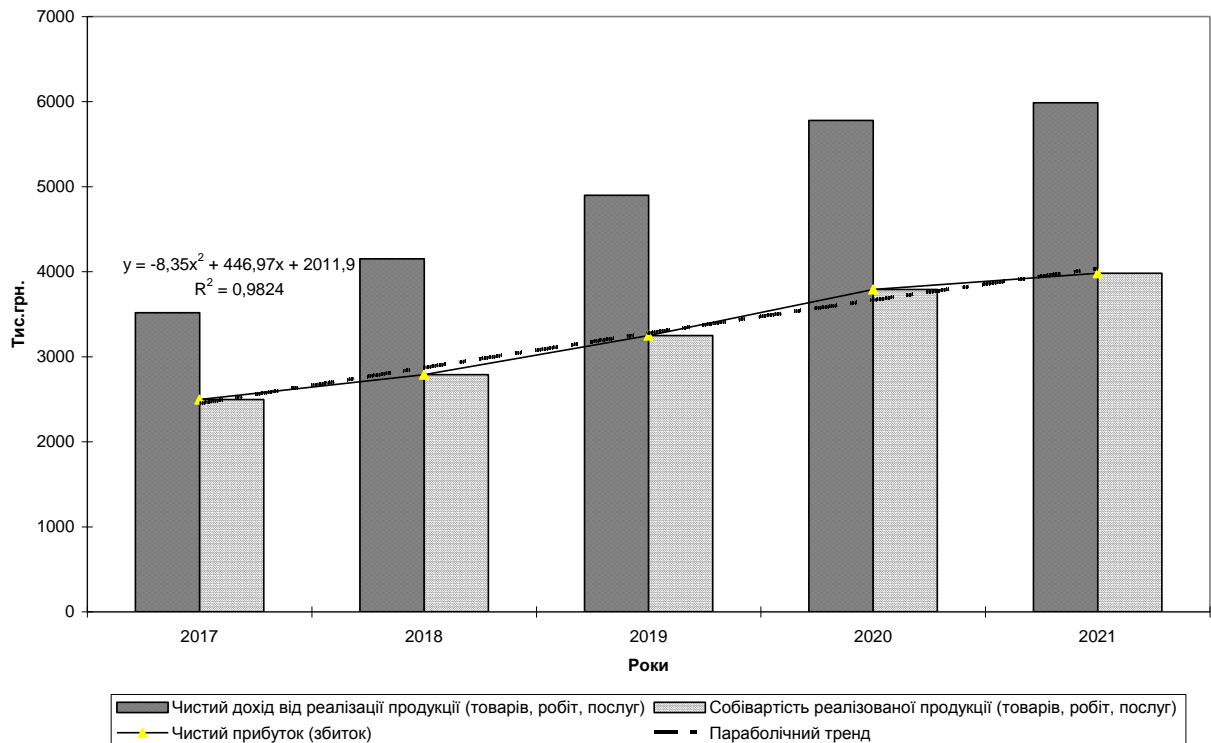

Рис. 2.4. Динаміка зміни показників ефективності діяльності ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»

Зокрема, темп приросту вартості основних засобів коливається в межах 10,2% - 42,29%, зміна складає 32,09 в.п. Коефіцієнт оновлення основних засобів коливається в межах 16,5% - 24,6%, зміна складає 8,1 в.п.

Досліджуваний суб'єкт підприємництва ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» для нарахування зносу основних засобів застосовує прямолінійний метод. Для нарахування зносу малоцінних необоротних активів застосовується метод 100% списання. Нематеріальні активи підприємства представлено правом на користування комп'ютерних програм. Коефіцієнт зносу основних засобів коливається в межах 14% - 44%, відповідно коефіцієнт придатності – в межах 19% - 38%. Зазначені показники показують позитивну тенденцію зміни за період 2017-2021 рр.

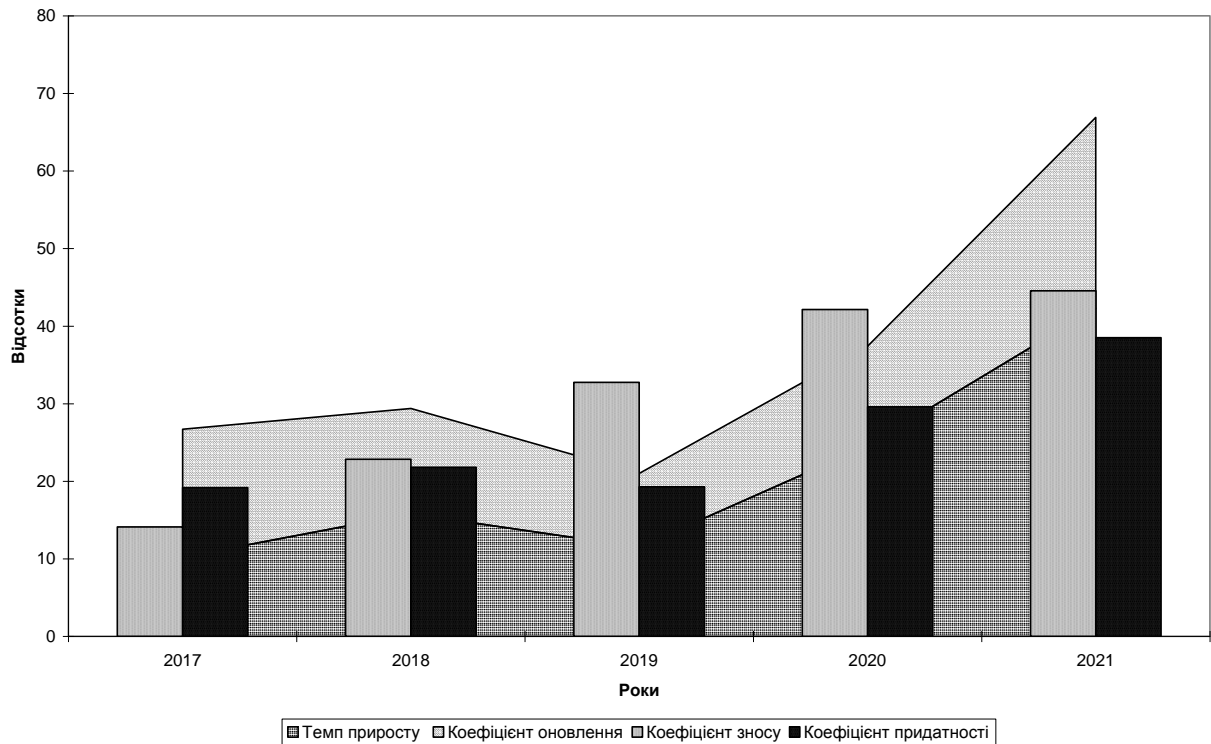

Рис. 2.5. Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»

В додатку А наведено динаміку показників ліквідності ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО». Як бачимо, зазначені показники мають позитивну тенденцію зміни за період 2017-2021 рр. Показники оборотності активів суттєво коливаються, що зумовлено особливостями діяльності щодо продажу насіння, добрив, засобів захисту рослин та відповідною діяльністю складського господарства.

Таким чином, досліджуваний суб'єкт підприємництва ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» займається передпосівним обробітком насінневого матеріалу та його продажем, реалізацією засобів захисту рослин та добрив, а також здійснює діяльність в галузі рослинництва. За аналізований період 2017-2021 рр. спостерігається позитивна тенденція зміни показників фінансового стану та забезпеченості технічними можливостями для потреб виробництва. ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» нарощує обсяги виробництва та отримує стабільний прибуток.

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерської служби та оцінка базових засад облікової політики ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»

Досліджуваний суб'єкт підприємництва ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» відповідно до вимог законодавства здійснює облікову діяльність згідно з встановленими правилами та принципами. Облікова діяльність впроваджена зусиллями 2 бухгалтерів та засобами ІТ-технологій, зокрема програмою BAS-Бухгалтерія.

Досліджуваний суб'єкт підприємництва ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» зареєстровано платником ПДВ, оподатковується за загальною системою. Облікова кількість працівників складає 8 осіб, отже, підприємство також сплачує необхідні податки та збори з доходів працівників, а також ЄСВ. ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» для нарахування зносу основних засобів та нематеріальних активів застосовує прямолінійний метод. Для нарахування зносу малоцінних необоротних активів застосовується метод 100% списання.

На підприємстві з початку ведення облікової діяльності застверджено Наказ про облікову політику. Для електронного обміну податковими накладними ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» застосовує ІТ-програму «Соната» для юридичних осіб. Ця програма також застосовується і для формування та відправки в ДФС податкової звітності. Ліцензія на право користування цим прикладним ІТ-рішенням оплачується підприємством терміном на рік і оприбутковується в складі нематеріальних активів.

Фахівці облікової діяльності мають вищу фахову освіту, постійно застосовують навички самоосвіти внаслідок динамічних змін в законодавстві, підвищують свій рівень кваліфікації на відповідних вебінарах та за допомогою підписки на бухгалтерські онлайн –ресурси «Uteca», «I-Factor».

Таким чином, ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» здійснює облікову діяльність двома бухгалтерами та програмою BAS-Бухгалтерія. Підприємство зареєстровано платником ПДВ, оподатковується за загальною системою. На підприємстві з початку ведення облікової діяльності

затверджено Наказ про облікову політику. Для електронного обміну податковими накладними ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» застосовує ІТ-програму «Соната» для юридичних осіб. Ця програма також застосовується і для формування та відправки в ДФС податкової звітності.

2.3. Документальне оформлення та облікове забезпечення операцій з наявності та руху необоротних активів

Документальне оформлення будь-яких бізнес-процесів є підтвердженням факту здійснення конкретної операції та підставою для відображення інформації в облікових регістрах з метою формування звітності щодо діяльності суб'єкта підприємництва.

В ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» документальне оформлення всіх операцій щодо наявності та руху необоротних активів здійснюється засобами ІТ-програми BAS-Бухгалтерія. За допомогою меню Документи фахівець-обліковець обирає необхідний документ і фіксує інформацію, використовуючи дані заздалегідь сформованих довідників. При надходженні будь-якого необоротного активу формується Прибуткова накладна, при списанні – документ Списання засобів. Для нарахування амортизації формується відповідний документ Нарухування амортизації. При необхідності здійснення ремонтних робіт відображуються витрати на ремонт в документі Ремонт засобів. Якщо проведено капітальні ремонтні роботи, то за допомогою бухгалтерської довідки відносяться витрати на ремонт на збільшення вартості необоротних активів.

Для обліку нематеріальних активів існують спеціальні документи, пов'язані з набуттям права інтелектуальної власності. Зокрема, при оприбуткуванні нематеріальних активів формується Акт введення об'єкта права інтелектуальної власності, при списанні – відповідно Акт вибуття об'єкта права інтелектуальної власності. Амортизація на об'єкти права

інтелектуальної власності нараховується відповідно до прямолінійного методу.

Всі первинні документи узагальнюють інформацію для її відображення на рахунках обліку. Зокрема, для обліку необоротних активів використовуються рахунки 10, 11, 12. Для відображення повного обсягу інформації щодо наявності та руху необоротних активів в ІТ-програмі BAS-Бухгалтерія призначено оборотні відомості по відповідних рахунках.

Інформація щодо наявності необоротних активів досліджуваного підприємства наводиться в фінансовій звітності, зокрема в Балансі (Звіті про майновий стан). Перший розділ зазначеного звіту відображає інформацію щодо вартості необоротних активів в розрізі основних засобів, інших необоротних активів та нематеріальних активів. Інформація наводиться з виокремленням первісної вартості, зносу та залишкової вартості. Показники фінансової звітності є основою для аналітичних процедур щодо забезпеченості виробничого процесу необхідною кількістю необоротних активів з метою розробки і прийняття оптимальних управлінських рішень щодо подальших дій в аспекті руху необоротних активів. Фінансова звітність в ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» формується в ІТ-програмі BAS-Бухгалтерія.

Таким чином, в ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» документальне оформлення всіх операцій щодо наявності та руху необоротних активів здійснюється засобами ІТ-програми BAS-Бухгалтерія. Всі первинні документи узагальнюють інформацію для її відображення на рахунках обліку 10, 11, 12. Для відображення повного обсягу інформації щодо наявності та руху необоротних активів в ІТ-програмі BAS-Бухгалтерія призначено оборотні відомості по відповідних рахунках. ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» для нарахування зносу основних засобів та нематеріальних активів застосовує прямолінійний метод. Для нарахування зносу малоцінних необоротних активів застосовується метод 100% списання.

2.4. Напрями удосконалення обліку наявності та руху необоротних активів

В центрі уваги та дискусії вчених в аспекті обліку наявності та руху необоротних активів завжди виступають грошові показники. Головним вартісним показником в обліку наявності та руху необоротних активів виступає їх первісна вартість. Зазначимо, що достовірність визначення вартості необоротних активів виступає одним з критеріїв визнання такого активу в обліковій системі суб'єкта підприємництва. Саме цей вартісний критерій використовується бухгалтером в організаційних питаннях, зокрема, на який рахунок оприбуткувати актив. Від показника первісної вартості залежить розмір амортизаційних відрахувань, а, отже, і розмір витрат. Тому вважаємо доцільним підкреслити важливість обґрунтованого визначення первісної вартості необоротного активу при його надходженні на підприємство.

В обліковій системі суб'єкта підприємництва всі витрати, які пов'язано з надходженням необоротного активу, накопичуються на окремому рахунку. Бухгалтер формує інформацію на рахунку 15 на підставі різних первинних документів. На жаль, на законодавчому рівні не передбачено спеціального документа, який би підтверджував визначений бухгалтером розмір первісної вартості. Вважаємо необхідним затвердити в графіку документообігу розроблений документ щодо фіксації всіх складових первісної вартості необоротного активу. Оскільки цей грошовий показник є основою подальших облікових дій (нарахування амортизації необоротного активу, переоцінка необоротного активу, збільшення вартості на суму капітальних ремонтів чи поліпшень, відображення в фінансовій звітності), вважаємо доцільним такий документ враховувати як невід'ємну частину Акту приймання-передачі необоротного активу.

На нашу думку, запропонований документ має містити дані щодо складових первісної вартості необоротного активу. Необхідним є

підтвердження доцільності віднесення конкретної суми на збільшення первісної вартості, оскільки певні суми можуть бути визнано як поточні витрати. Тому доцільним є зазначення документального забезпечення таких складових первісної вартості необоротного активу. Форму запропонованого документу наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Розрахунок визначення первісної вартості необоротного активу

ноутбук Lenovo ideapad 320
(назва необоротного активу відповідно до технічного паспорту)

Складові частини первісної вартості	Документальне забезпечення складової частини	Номер і дата первинного документа	Сума
Вартість	Рахунок	№25 від 25.11.2022р.	25000
Доставка	Акт виконаних робіт	№14 від 25.11.2022р.	100
Разом			25100

Склав _____
(посада) (підпис) (власне ім'я, прізвище)

Вважаємо за необхідне оптимізувати процес нарахування амортизації необоротних активів. На підприємстві весь процес обробки насінневого матеріалу автоматизований, використовується високотехнологічне обладнання для протруювання насіння. Прямолінійний метод нарахування амортизації не враховує моральний знос високотехнологічного обладнання, яке вимагає постійної підтримки з боку виробників з огляду на інновації та розвиток технології. Тому доцільним для такого обладнання є застосування методу зменшення залишкової вартості, який є більш динамічним в порівнянні з прямолінійним методом.

Також погоджуємось з думкою вчених щодо недоречності облікових процедур при реалізації необоротних активів. Зокрема, якщо суб'єкт підприємництва приймає рішення щодо реалізації необоротного активу, потрібно це оформити відповідним документом, наприклад, рішенням власника або зборів засновників. На підставі такого рішення власника або зборів засновників керівник підприємства видає наказ про реалізацію необоротного активу. Ці документи є підставою для відповідних облікових дій: цей актив списується з відповідного субрахунку до рахунку 10, 11, 12 і зараховується на субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу».

Вчені вважають назву цього рахунку невдалою, оскільки субрахунок 286 є складовим рахунку 28 «Товари». Але товар – це актив, який відображається в обліку на відповідному рахунку того суб'єкта підприємництва, метою якого є купівля і продаж цих активів. Зазначимо, що придбання необоротного активу здійснюється виробничим підприємством для потреб виробництва і реалізація товару в цьому випадку не відбувається. Але з огляду на необхідність виведення необоротного активу з експлуатації з метою припинення нарахування амортизації єдиним логічним обліковим виходом є переведення необоротного активу до складу оборотних активів.

В якості консенсусу між цими думками вчених можна запропонувати змінити назву рахунку 286, зокрема назвати цей рахунок «Оборотні активи, переведені зі складу необоротних для реалізації». В цьому випадку буде узгодження відповідного рахунку доходів, адже рахунок 712 має назву «Дохід від реалізації інших оборотних активів». В цьому аспекті доречним буде узгодити назву відповідного рахунку витрат, а саме рахунку 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів». Пропонуємо змінити назву рахунку 943, зокрема назвати цей рахунок «Собівартість реалізованих оборотних активів».

Узагальнення вищезазначених пропозицій наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Пропоновані зміни щодо облікового забезпечення процесу реалізації
необоротних активів

Дискусійний аспект	Чинна облікова процедура	Причина дискусії	Шлях врегулювання дискусійного питання	Пропонована облікова процедура
Переведення об'єкту необоротних активів до складу товарів	Дт 286 «Необоротні активи та групи вибуття, утримувані для продажу» Кт 10, 11, 12	Товар – це актив підприємства, метою якого є купівля і продаж цих активів. Рух необоротного активу у виробничому підприємстві не логічно трактувати як реалізацію товару.	Змінити назву рахунку 286, зокрема назвати цей рахунок «Оборотні активи, переведені зі складу необоротних для реалізації».	Дт 286 «Оборотні активи, переведені зі складу необоротних для реалізації» Кт 10, 11, 12
Неузгодженість рахунків обліку витрат при реалізації необоротних активів	Дт 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів» Кт 286 «Необоротні активи, утримувані для продажу»	Кореспонденція рахунків, призначених для обліку оборотних активів з одного боку, та необоротних - з іншого.	Змінити назву рахунку 943, зокрема назвати цей рахунок «Собівартість реалізованих оборотних активів».	Дт 943 «Собівартість реалізованих оборотних активів» Кт 286 «Оборотні активи, переведені зі складу необоротних для реалізації»

Таким чином, для обґрунтованого визначення первісної вартості необоротного активу при його надходженні на підприємство вважаємо необхідним затвердити в графіку документообігу розроблений документ щодо фіксації всіх складових первісної вартості необоротного активу. Доцільним для високотехнологічного обладнання є застосування методу зменшення залишкової вартості, який є більш динамічним в порівнянні з прямолінійним методом. Запропоновані зміни щодо облікового забезпечення

процесу реалізації необоротних активів в контексті зміни назв відповідних рахунків обліку дозволять усунути неузгодженість рахунків обліку витрат і доходів при реалізації необоротних активів.

Висновки до розділу 2

1. Досліджуваний суб'єкт підприємництва ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» займається передпосівним обробітком насінневого матеріалу та його продажем, реалізацією засобів захисту рослин та добрив, а також здійснює діяльність в галузі рослинництва. За аналізований період 2017-2021 рр. спостерігається позитивна тенденція зміни показників фінансового стану та забезпеченості технічними можливостями для потреб виробництва. ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» нарощує обсяги виробництва та отримує стабільний прибуток.

2. Діяльність з передпосівної обробки насіння вимагає відповідного технічного оснащення, тому також спостерігається і позитивна зміна вартості необоротних активів в 3 рази. Вартість оборотних активів за досліджуваний період збільшилась в 1,5 рази. З огляду на такий вид діяльності, як торгівля обробленим насінням, протруювачами, гербіцидами, фунгіцидами, стимуляторами росту, добривами тощо, цілком зрозумілою є тенденція рівномірного збільшення як питомої ваги запасів в структурі оборотних активів з 57% до 70%, так і їх вартості на 92%.

3. Досліджуваний суб'єкт підприємництва ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» здійснює облікову діяльність 2 бухгалтерами та програмою BAS-Бухгалтерія. Підприємство зареєстровано платником ПДВ, оподатковується за загальною системою. На підприємстві з початку ведення облікової діяльності затверджено Наказ про облікову політику. Для електронного обміну податковими накладними ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» застосовує ІТ-

програму «Соната» для юридичних осіб. Ця програма також застосовується і для формування та відправки в ДФС податкової звітності.

4. В ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» документальне оформлення всіх операцій щодо наявності та руху необоротних активів здійснюється засобами ІТ-програми BAS-Бухгалтерія. Всі первинні документи узагальнюють інформацію для її відображення на рахунках обліку 10, 11, 12. Для відображення повного обсягу інформації щодо наявності та руху необоротних активів в ІТ-програмі BAS-Бухгалтерія призначено оборотні відомості по відповідних рахунках. ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» для нарахування зносу основних засобів та нематеріальних активів застосовує прямолінійний метод. Для нарахування зносу малоцінних необоротних активів застосовується метод 100% списання.

5. Достовірність визначення вартості необоротних активів виступає одним з критеріїв визнання такого активу в обліковій системі суб'єкта підприємництва. На законодавчому рівні не передбачено спеціального документа, який би підтверджував визначений бухгалтером розмір первісної вартості. Вважаємо необхідним затвердити в графіку документообігу розроблений документ щодо фіксації всіх складових первісної вартості необоротного активу. Запропонований документ має містити дані щодо складових первісної вартості необоротного активу В кваліфікаційній роботі наведено форму запропонованого документа. Вважаємо доцільним такий документ враховувати як невід'ємну частину Акту приймання-передачі необоротного активу.

6. Вважаємо за необхідне оптимізувати процес нарахування амортизації необоротних активів. Прямолінійний метод нарахування амортизації не враховує моральний знос високотехнологічного обладнання, яке вимагає постійної підтримки з боку виробників з огляду на інновації та розвиток технології. Тому доцільним для такого обладнання є застосування методу зменшення залишкової вартості, який є більш динамічним в порівнянні з прямолінійним методом.

7. Погоджуємось з думкою вчених щодо недоречності облікових процедур при реалізації необоротних активів. Пропонуємо змінити назву рахунку 286, зокрема назвати цей рахунок «Оборотні активи, переведені зі складу необоротних для реалізації». В цьому випадку буде узгодження відповідного рахунку доходів, адже рахунок 712 має назву «Дохід від реалізації інших оборотних активів». В цьому аспекті доречним буде узгодити назву відповідного рахунку витрат, а саме рахунку 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів». Пропонуємо змінити назву рахунку 943, зокрема назвати цей рахунок «Собівартість реалізованих оборотних активів».

РОЗДІЛ 3. СТАН ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ КОНТРОЛЮ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ

3.1. Теоретико - методичні засади контрольного забезпечення наявності та руху необоротних активів

Будь-яка облікова система виступає основою для прийняття управлінських рішень, оскільки керівник використовує повну, оперативну і точну інформацію щодо бізнес-процесів суб'єкта підприємництва для обґрунтування відповідних рішень. Повністю погоджуємось з думкою фахівців щодо важливості ефективної системи обліку, адже «керівникам будь-яких компаній для управління операціями та вимірювання успіху важливо мати точні фінансові дані. Для цього підприємства впроваджують облікові інформаційні системи» [35].

Саме облікова система є інформаційним ресурсом для оптимізації дій керівника, адже аналіз облікових даних є підставою для побудови ефективної системи управління. Як наголошують фахівці, «власник підприємства може бути одночасно і виконавцем аналізу, і користувачем його результатів, і в обох випадках він є зацікавленою особою у розвитку та перспективах подальшої діяльності свого підприємства» [30]. Отже, велика відповідальність покладена як на керівника – за підбір облікових фахівців, так і на бухгалтера – за організацію ефективної системи обліку бізнес-процесів відповідного суб'єкта підприємництва.

Контрольні процедури виступають невід'ємною частиною ефективної системи обліку бізнес-процесів будь-якого суб'єкта підприємництва. На думку Онищенко В.Є. та Марінової В.А., «без належного контролю можуть виникати помилки, шахрайство та інші проблеми, що перешкоджає ефективності роботи та продуктивності бізнесу. Ефективність будь-якої інформаційної системи бухгалтерського обліку можна підтримувати за

наявності надійної системи внутрішнього контролю» [35]. Повністю згодні з фахівцями, оскільки система контролю покликана забезпечити ефективність використання ресурсів суб'єкта підприємництва та оптимізувати процес прийняття управлінських рішень.

Вважаємо, що облікова система має бути інтегрованою з системою внутрішнього контролю. Фахівці акцентують, що «в інформаційному середовищі бухгалтерського обліку внутрішній контроль впливає на операції та управління підприємством, а обрана облікова система, у свою чергу, впливає на систему внутрішнього контролю. Внутрішній контроль забезпечує досягнення операційних цілей компанії» [35]. Отже, як керівнику, так і бухгалтеру потрібно налагодити інтеграцію системи внутрішнього контролю в облікове забезпечення бізнес-процесів підприємства.

За умов ринкової економіки суб'єкти підприємництва використовують інструментарій контрольного забезпечення на випередження, тобто його метою є не лише усунення наслідків реалізації неефективних управлінських дій, а їх недопущення. На цьому етапі обліково-контрольного забезпечення особливу цінність становить використання ІТ-технологій, як на етапі побудови інформаційно-облікового ресурсу, так і розробки алгоритму контрольних дій в системі управління. Повністю погоджуємось з думкою вчених, що «розробка системи внутрішнього контролю вимагає глибокого розуміння можливостей і ризиків інформаційних технологій, а також того, як використовувати ці технології для досягнення цілей контролю» [35].

Як правило, контрольні процедури на підприємстві реалізуються відповідними особами, на яких покладено обов'язки контрольного забезпечення бізнес-процесів. Фахівці використовують традиційні підходи, які забезпечують виконання кінцевої мети контрольних дій, зокрема, збереження кількості та ефективне використання наявних та орендованих необоротних активів. Але слід акцентувати на необхідності врахування сучасних тенденцій в формуванні інформаційної бази для реалізації контрольних процедур. В умовах сьогодення сучасний суб'єкт

підприємництва стикається з багатьма викликами, навіть форс-мажорними ситуаціями в процесі господарської діяльності, що зумовлює необхідність адекватної реакції на загрози як зовнішнього, так і внутрішнього характеру.

На нашу думку, слід відзначити, що особливої уваги набувають контрольні процедури, які будуть поєднувати діджитал-підходи та облікову систему в контексті запобігання негативним наслідкам бізнес-діяльності, тобто можемо стверджувати про необхідність превентивного інструментарію. На цьому наголошують і фахівці Онищенко В.Є. та Марінова В.А.: «Бухгалтери та розробники систем розробляють ефективні системи контролю, що використовують проактивний підхід до виявлення, виправлення, або усунення загроз на стадії їх виникнення. Крім того легше створити засоби контролю в системах на початковому етапі проектування, ніж додавати їх після впровадження інформаційної системи» [35].

На нашу думку, одним з такого проактивного та превентивного інструментарію контрольних заходів виступають аналітичні процедури. На цьому акцентує фахівчиня Мичак Н., зокрема, автор наголошує на доцільності аналітичних процедур для управлінських потреб в контексті пошуку напрямів оптимізації системи управління суб'єкта підприємництва. На думку фахівців, «належна організація аналітичної роботи на підприємствах сприяє підвищенню оперативності аналізу та своєчасному виявленню наявних резервів і пошуку шляхів їх впровадження, що допоможе у формуванні та реалізації загальної стратегії розвитку діяльності підприємств, а це вплине на розвиток галузей, у яких вони господарюють» [30].

Вважаємо, що саме фахівці облікової діяльності можуть надати інформацію в оперативному режимі та повному обсягу, отже на бухгалтерську службу покладаються обов'язки щодо формування та забезпечення якісного інформаційного ресурсу щодо діяльності суб'єкта підприємництва, зокрема в контексті використання в своїх бізнес-процесах необоротних активів (рис. 3.1). На нашу думку, виокремлені професійні

обов'язки фахівця з обліку з обліку для потреб обліково-контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів дадуть можливість сформувати якісний інформаційний ресурс для потреб управління суб'єкта підприємництва.

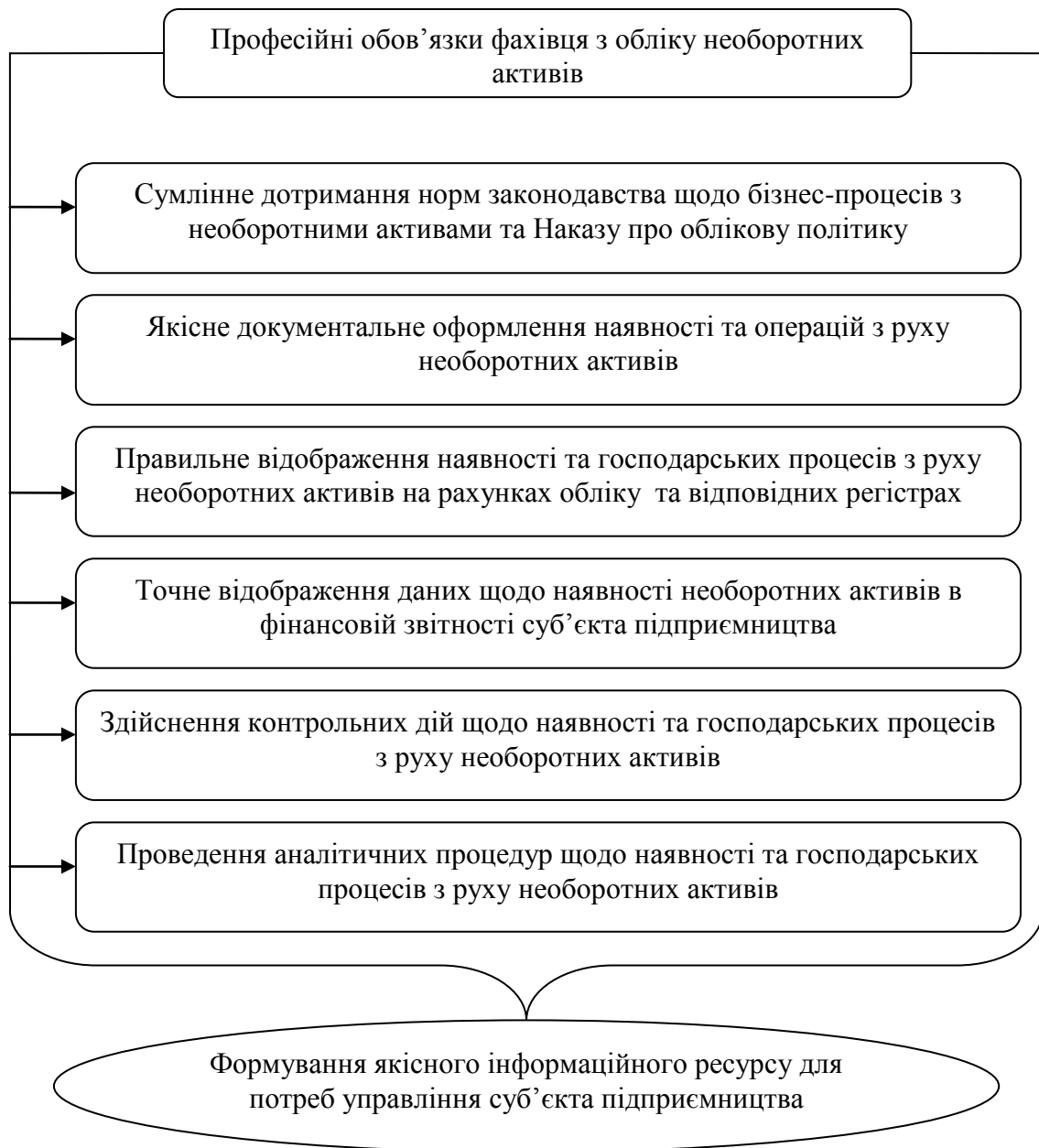

Рис. 3.1. Професійні обов'язки фахівця з обліку для потреб обліково-контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів

Таким чином, контрольні процедури виступають невід'ємною частиною ефективної системи обліку бізнес-процесів будь-якого суб'єкта підприємництва. Система контролю покликана забезпечити ефективність використання ресурсів суб'єкта підприємництва та оптимізувати процес прийняття управлінських рішень. За умов ринкової економіки суб'єкти підприємництва використовують інструментарій контрольного забезпечення на випередження, тобто його метою є не лише усунення наслідків реалізації неефективних управлінських дій, а їх недопущення. Особливої уваги набувають контрольні процедури, які будуть поєднувати діджитал-підходи та облікову систему в контексті запобігання негативним наслідкам бізнес-діяльності, тобто можемо стверджувати про необхідність превентивного інструментарію. На нашу думку, одним з такого проактивного та превентивного інструментарію контрольних заходів виступають аналітичні процедури.

3.2. Практичні аспекти контрольних процедур наявності та руху необоротних активів

В досліджуваному ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» контрольні процедури реалізовані за допомогою дій працівників, призначених відповідальними за збереження необоротних активів. Ця матеріальна відповідальність закріплена у відповідних наказах керівника підприємства, посадових інструкціях. В разі, якщо виникає необхідність проведення позапланової перевірки щодо наявності та руху необоротних активів, керівник ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» призначає інвентаризаційну комісію, затверджуючи відповідний наказ з окресленими термінами перевірки.

Традиційно в кінці року, перед складанням фінансової звітності, необхідно провести контрольні заходи, зокрема, щодо наявності та руху необоротних активів. Це пов'язано з тим, що в фінансовій звітності потрібно

відображати реальні дані, які можна отримати лише після перевірки фактичного стану щодо наявності та руху необоротних активів. В ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» постійно діюча інвентаризаційна комісія складається з керівника, головного бухгалтера, головного інженера.

Відповідно до законодавства в досліджуваному підприємстві також проводиться інвентаризація, якщо змінюється матеріально-відповідальна особа, наприклад, при звільненні працівника або прийняття на роботу нового працівника та призначення його матеріально-відповідальною особою за відповідні об'єкти необоротних активів.

Оскільки в бухгалтерії матеріально-відповідальною особою за об'єкти необоротних активів бухгалтерії є головний бухгалтер, який входить до складу інвентаризаційної комісії, то слід відзначити, що контрольні процедури проводяться оперативно, в міру потреби. Бухгалтер відстежує правильність та своєчасність документального оформлення операцій щодо руху необоротних активів ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО», формує необхідні бухгалтерські проводки та реєстри обліку в програмному ІТ-ресурсі.

Слід зазначити, що для перевірки фактичної наявності необоротних активів такої контрольної процедури, як інвентаризація, цілком достатньо. Але з огляду на загальну систему оподаткування та нарахування амортизації як складової частини витрат підприємства, доцільною є внутрішня перевірка правильності відображення витрат підприємства в сумі нарахованої амортизації необоротних активів.

Таким чином, в досліджуваному ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» контрольні процедури реалізовані за допомогою дій працівників, призначених відповідальними за збереження необоротних активів. Традиційно в кінці року, перед складанням фінансової звітності, необхідно провести контрольні заходи, зокрема, щодо наявності та руху необоротних активів. В ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» постійно діюча інвентаризаційна комісія складається з керівника, головного бухгалтера, головного інженера.

3.3. Напрямки удосконалення контролю наявності та руху необоротних активів

Необоротні активи становлять вагому частину бізнес-діяльності будь-якого суб'єкта підприємництва. З огляду на технологічний вид діяльності досліджуваного ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО», відзначимо, що високотехнологічні та дорогоцінні необоротні активи беруть активну участь в здійсненні виробничої діяльності досліджуваного підприємства. Саме з цієї причини потрібно акцентувати на оптимізації управлінських рішень щодо ефективного використання необоротних активів. Оптимізація системи управління здебільшого базується на інформаційно-обліковій системі та контрольному забезпеченні. Отже, потребує уваги пошуку і розробка напрямків удосконалення контролю наявності та руху необоротних активів в системі фінансового і управлінського обліку.

В попередньому підрозділі було наголошено, що саме фахівці облікової діяльності можуть надати інформацію в оперативному режимі та повному обсягу, отже на бухгалтерську службу покладаються обов'язки щодо формування та забезпечення якісного інформаційного ресурсу щодо діяльності суб'єкта підприємництва, зокрема в контексті використання в своїх бізнес-процесах необоротних активів. Вважаємо доцільним закріпити визначені професійні обов'язки фахівця з обліку для потреб обліково-контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів в посадовій інструкції. Це дасть можливість забезпечити організаційний аспект щодо формування якісного інформаційного ресурсу щодо діяльності, зокрема в контексті використання в своїх бізнес-процесах необоротних активів відповідним суб'єктом підприємництва. Витяг з розробленої посадової інструкції для ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» наведено в додатку Б.

Контрольні процедури щодо наявності і руху необоротних активів мають бути відповідним чином організовано на підприємстві. На нашу думку, доцільним є розробка внутрішніх регламентаційних документів щодо

проведення контрольних дій відповідними особами. Керівник має затвердити відповідні документи, зокрема, Положення про контрольне забезпечення бізнес – процесів суб’єкта підприємництва, Наказ про відповідальних з контрольні дії працівників (рис. 3.2).

Рис. 3.2. Внутрішні регламентаційні документи щодо проведення контрольних дій наявності і руху необоротних активів

На основі розроблених і затверджених внутрішніх регламентаційних документів щодо проведення контрольних дій наявності і руху необоротних активів відповідальні особи мають розробити відповідні технологічні етапи контрольних процедур. Отже, мають бути виокремлені оптимальний перелік процедур, які дозволять надати управлінському персоналу аргументовану інформацію, необхідну для прийняття необхідних управлінських рішень. Оптимізація технологічних етапів та переліку контрольних процедур дозволить виявити факти неефективного використання необоротних активів суб’єкта підприємництва для потреб аналізу якісних і кількісних показників використання необоротних активів. Запропоновані етапи контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів наведено на рис. 3.3.

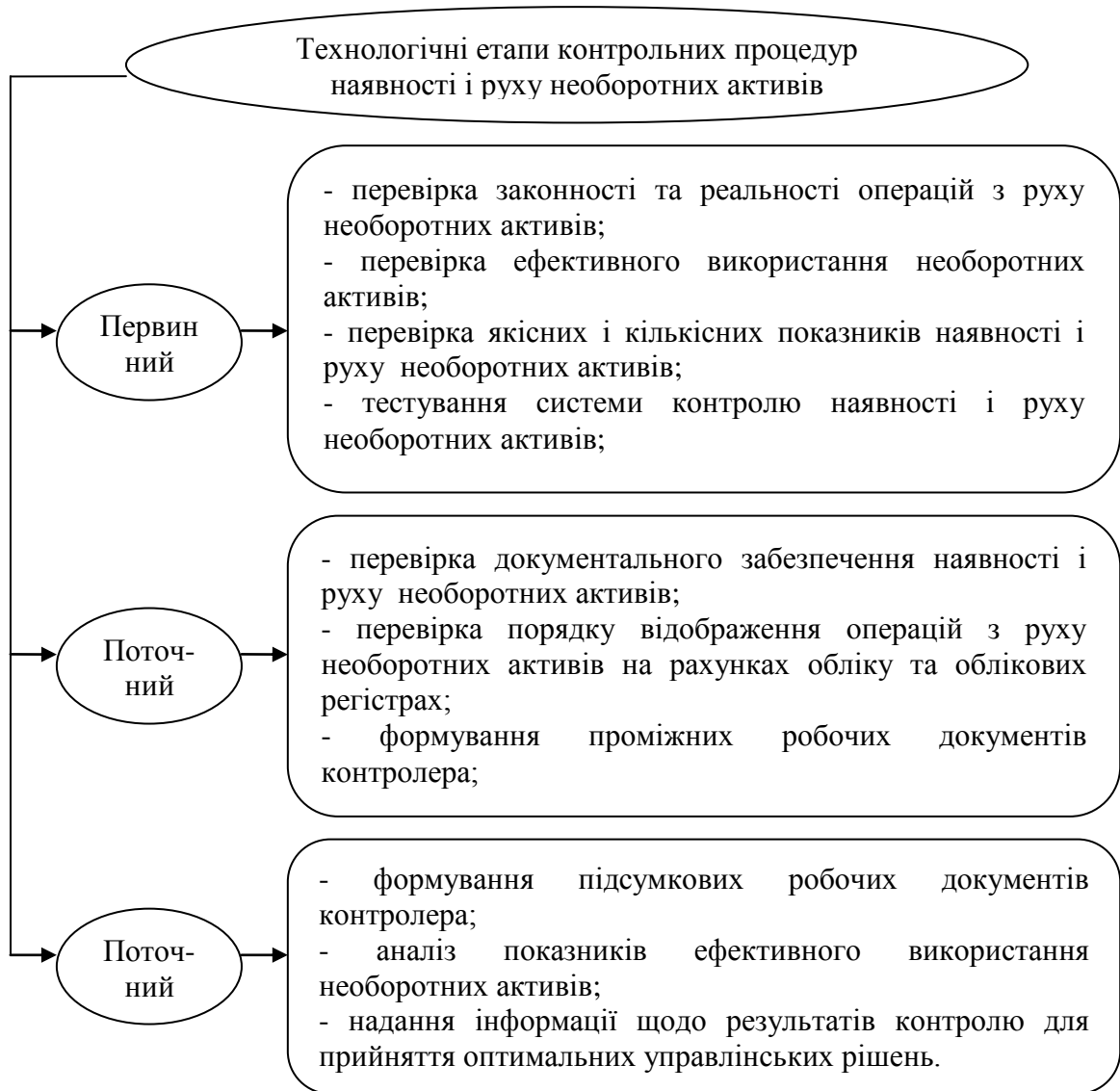

Рис. 3.3. Запропоновані етапи контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів

Відповідальні особи для потреб управління мають провести відповідне тестування, яке забезпечить отримання необхідної інформації для оцінки якісних і кількісних показників облікового забезпечення наявності і руху необоротних активів суб'єкта підприємства. В таблиці 3.1 наведено перелік тестових питань контролера, які потребують відповіді – позитивної, негативної або розширеної. Отримані дані дозволять провести аналітичні процедури щодо ефективності використання необоротних активів суб'єкта підприємства для оптимізації процесу управління бізнес-процесами.

Таблиця 3.1

Тест внутрішнього контролю наявності і руху необоротних активів

Тестове питання	Відповідь		
	Позитивна	Негативна	Інший варіант відповіді
Чи є законними операції з руху необоротних активів?	+		
Чи є реальними операції з руху необоротних активів?	+		
Чи закріплено в Наказі про облікову політику методична складова щодо обліку необоротних активів?	+		
Як часто проводиться інвентаризація необоротних активів?			перед складанням звітності; при зміні МВО.
Хто веде облік наявності і руху необоротних активів на підприємстві?			бухгалтер з вищою освітою
Як і ким визначається первісна вартість необоротних активів?			на рахунку обліку, бухгалтером
Як і ким визначається справедлива вартість необоротних активів?			комісією, аналіз ринкових цін
Чи є в наявності технічна документація необоротних активів?	+		
Чи контролюється ефективність використання необоротних активів на підприємстві?			частково

Таким чином, на бухгалтерську службу покладаються обов'язки щодо формування та забезпечення якісного інформаційного ресурсу щодо діяльності суб'єкта підприємництва, зокрема в контексті використання в своїх бізнес-процесах необоротних активів. Контрольні процедури щодо наявності і руху необоротних активів мають бути відповідним чином організовано на підприємстві, отже, доцільним є розробка внутрішніх регламентаційних документів щодо проведення контрольних дій відповідними особами. Оптимізація технологічних етапів та переліку контрольних процедур дозволить виявити факти неефективного використання необоротних активів суб'єкта підприємництва для потреб аналізу якісних і кількісних показників використання необоротних активів. Відповідальні особи для потреб управління мають провести відповідне

тестування, яке забезпечить отримання необхідної інформації для оцінки якісних і кількісних показників облікового забезпечення наявності і руху необоротних активів суб'єкта підприємництва. Отримані дані дозволять провести аналітичні процедури щодо ефективності використання необоротних активів суб'єкта підприємництва для оптимізації процесу управління бізнес-процесами.

Висновки до розділу 3

1. Будь-яка облікова система виступає основою для прийняття управлінських рішень, оскільки керівник використовує повну, оперативну і точну інформацію щодо бізнес-процесів суб'єкта підприємництва для обґрунтування відповідних рішень. Контрольні процедури виступають невід'ємною частиною ефективної системи обліку бізнес-процесів будь-якого суб'єкта підприємництва. Система контролю покликана забезпечити ефективність використання ресурсів суб'єкта підприємництва та оптимізувати процес прийняття управлінських рішень. Вважаємо, що облікова система має бути інтегрованою з системою внутрішнього контролю.

2. За умов ринкової економіки суб'єкти підприємництва використовують інструментарій контрольного забезпечення на випередження, тобто його метою є не лише усунення наслідків реалізації неефективних управлінських дій, а їх недопущення. На цьому етапі обліково-контрольного забезпечення особливу цінність становить використання ІТ-технологій, як на етапі побудови інформаційно-облікового ресурсу, так і розробки алгоритму контрольних дій в системі управління. Особливої уваги набувають контрольні процедури, які будуть поєднувати діджитал-підходи та облікову систему в контексті запобігання негативним наслідкам бізнес-діяльності, тобто можемо стверджувати про необхідність превентивного інструментарію. На нашу думку, одним з такого проактивного та

превентивного інструментарію контрольних заходів виступають аналітичні процедури.

3. Вважаємо, що саме фахівці облікової діяльності можуть надати інформацію в оперативному режимі та повному обсягу, отже на бухгалтерську службу покладаються обов'язки щодо формування та забезпечення якісного інформаційного ресурсу щодо діяльності суб'єкта підприємництва, зокрема в контексті використання в своїх бізнес-процесах необоротних активів. В кваліфікаційній роботі наведено перелік професійних обов'язків фахівця з обліку для потреб обліково-контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів. На нашу думку, виокремлені професійні обов'язки фахівця з обліку з обліку для потреб обліково-контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів дадуть можливість сформувати якісний інформаційний ресурс для потреб управління суб'єкта підприємництва.

4. В досліджуваному ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» контрольні процедури реалізовані за допомогою дій працівників, призначених відповідальними за збереження необоротних активів. Традиційно в кінці року, перед складанням фінансової звітності, необхідно провести контрольні заходи, зокрема, щодо наявності та руху необоротних активів. В ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» постійно діюча інвентаризаційна комісія складається з керівника, головного бухгалтера, головного інженера.

5. Вважаємо доцільним закріпити виокремлені професійні обов'язки фахівця з обліку для потреб обліково-контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів в посадовій інструкції. Це дасть можливість забезпечити організаційний аспект щодо формування якісного інформаційного ресурсу щодо діяльності, зокрема в контексті використання в своїх бізнес-процесах необоротних активів відповідним суб'єктом підприємництва. В кваліфікаційній роботі наведено витяг з розробленої посадової інструкції для ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО».

6. На основі розроблених і затверджених внутрішніх регламентаційних документів щодо проведення контрольних дій наявності і руху необоротних активів відповідальні особи мають розробити відповідні технологічні етапи контрольних процедур. На нашу думку, мають бути виокремлені оптимальний перелік процедур, які дозволять надати управлінському персоналу аргументовану інформацію, необхідну для прийняття необхідних управлінських рішень. Оптимізація технологічних етапів та переліку контрольних процедур дозволить виявити факти неефективного використання необоротних активів суб'єкта підприємництва для потреб аналізу якісних і кількісних показників використання необоротних активів. В кваліфікаційній роботі наведено запропоновані етапи контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів.

7. Відповідальні особи для потреб управління мають провести відповідне тестування, яке забезпечить отримання необхідної інформації для оцінки якісних і кількісних показників облікового забезпечення наявності і руху необоротних активів суб'єкта підприємництва. В кваліфікаційній роботі наведено перелік тестових питань контролера, які потребують відповіді – позитивної, негативної або розширеної. Отримані дані дозволять провести аналітичні процедури щодо ефективності використання необоротних активів суб'єкта підприємництва для оптимізації процесу управління бізнес-процесами.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Засоби праці активно залучені в процес господарської діяльності підприємства. Такі засоби праці використовуються на підприємстві постійно, протягом певного часу, саме тому і називаються необоротними активами. З облікової точки зору потрібно чітко дотримуватись норм відповідних нормативних актів, які регулюють питання щодо віднесення тих чи інших активів до складу відповідних видів необоротних активів. Зазвичай обліковці для основних засобів та інших необоротних активів загальним критерієм визначають термін використання (понад 1 рік), а для розмежування обирають запропонований фіскалами вартісний критерій. Обраний критерій фіксується в локальному нормативному акті – Наказі про облікову політику. Фахівці з обліку приділяють достатньо уваги дослідженням питань щодо пошуку напрямків оптимального інформаційного забезпечення процесу використання необоротних активів, виокремлюючи суттєву роль в господарській діяльності будь-якого суб'єкта підприємництва.

2. Наголошуємо на необхідності оптимізації методики формування оцінки необоротних активів для потреб облікової діяльності та процесу прийняття обґрунтованих управлінських рішень, адже інформація про основний ресурс для підприємницької діяльності викликає жвавий інтерес у потенційних інвесторів, партнерів, пересічних працівників, що зумовлено впливом вартості активів на показники фінансового стану суб'єкта підприємництва. Тому слід багато уваги приділити процесу визначення вартості необоротних активів, зокрема, зафіксувавши застосовувані методичні підходи в наказі про облікову політику. Будь-який вид оцінки потребує особливої уваги фахівця-обліковця з точки зору її обґрунтованості та оптимізації. Зокрема, застосування обґрунтованого методичного підходу щодо формування розміру ліквідаційної вартості відповідним чином зумовить витрати на амортизацію; аргументована класифікація робіт в

аспекті капітального та поточного ремонту забезпечить формування поточних витрат чи дооцінки активів на вартість капітальних ремонтних витрат; обґрунтований процес визначення справедливої вартості зумовить відповідну переоцінку тощо.

3. Будь-який суб'єкт підприємництва в Україні в обліковій діяльності та контрольних заходах щодо наявності та руху необоротних активів має вичерпний перелік нормативних актів, які мають різну юридичну силу. Суб'єкт підприємництва застосовує оптимальні для нього інструменти обліку і контролю в аспекті наявності та руху необоротних активів, виходячи з рекомендованого інструментарію у відповідних нормативних актах. Цей обраний інструментарій суб'єкт підприємництва фіксує у внутрішніх розпорядчих документах.

4. Досліджуваний суб'єкт підприємництва ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» займається передпосівним обробітком насінневого матеріалу та його продажем, реалізацією засобів захисту рослин та добрив, а також здійснює діяльність в галузі рослинництва. За аналізований період 2017-2021 рр. спостерігається позитивна тенденція зміни показників фінансового стану та забезпеченості технічними можливостями для потреб виробництва. ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» нарощує обсяги виробництва та отримує стабільний прибуток. Діяльність з передпосівної обробки насіння вимагає відповідного технічного оснащення, тому також спостерігається і позитивна зміна вартості необоротних активів в 3 рази. Вартість оборотних активів за досліджуваний період збільшилась в 1,5 рази. З огляду на такий вид діяльності, як торгівля обробленим насінням, протруювачами, гербіцидами, фунгіцидами, стимуляторами росту, добривами тощо, цілком зрозумілою є тенденція рівномірного збільшення як питомої ваги запасів в структурі оборотних активів з 57% до 70%, так і їх вартості на 92%.

5. Досліджуваний суб'єкт підприємництва ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» здійснює облікову діяльність 2 бухгалтерами та програмою BAS-Бухгалтерія. Підприємство зареєстровано платником ПДВ, оподатковується за загальною

системою. На підприємстві з початку ведення облікової діяльності затверджено Наказ про облікову політику. Для електронного обміну податковими накладними ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» застосовує ІТ-програму «Соната» для юридичних осіб. Ця програма також застосовується і для формування та відправки в ДФС податкової звітності.

6. В ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» документальне оформлення всіх операцій щодо наявності та руху необоротних активів здійснюється засобами ІТ-програми BAS-Бухгалтерія. Всі первинні документи узагальнюють інформацію для її відображення на рахунках обліку 10, 11, 12. Для відображення повного обсягу інформації щодо наявності та руху необоротних активів в ІТ-програмі BAS-Бухгалтерія призначено оборотні відомості по відповідних рахунках. ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» для нарахування зносу основних засобів та нематеріальних активів застосовує прямолінійний метод. Для нарахування зносу малоцінних необоротних активів застосовується метод 100% списання.

7. Достовірність визначення вартості необоротних активів виступає одним з критеріїв визнання такого активу в обліковій системі суб'єкта підприємництва. На законодавчому рівні не передбачено спеціального документа, який би підтверджував визначений бухгалтером розмір первісної вартості. Вважаємо необхідним затвердити в графіку документообігу розроблений документ щодо фіксації всіх складових первісної вартості необоротного активу. Запропонований документ має містити дані щодо складових первісної вартості необоротного активу В кваліфікаційній роботі наведено форму запропонованого документа. Вважаємо доцільним такий документ враховувати як невід'ємну частину Акту приймання-передачі необоротного активу.

8. Погоджуємось з думкою вчених щодо недоречності облікових процедур при реалізації необоротних активів. Пропонуємо змінити назву рахунку 286, зокрема назвати цей рахунок «Оборотні активи, переведені зі складу необоротних для реалізації». В цьому випадку буде узгодження

відповідного рахунку доходів, адже рахунок 712 має назву «Дохід від реалізації інших оборотних активів». В цьому аспекті доречним буде узгодити назву відповідного рахунку витрат, а саме рахунку 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів». Пропонуємо змінити назву рахунку 943, зокрема назвати цей рахунок «Собівартість реалізованих оборотних активів».

9. Будь-яка облікова система виступає основою для прийняття управлінських рішень, оскільки керівник використовує повну, оперативну і точну інформацію щодо бізнес-процесів суб'єкта підприємництва для обґрунтування відповідних рішень. Контрольні процедури виступають невід'ємною частиною ефективної системи обліку бізнес-процесів будь-якого суб'єкта підприємництва. Система контролю покликана забезпечити ефективність використання ресурсів суб'єкта підприємництва та оптимізувати процес прийняття управлінських рішень. Вважаємо, що облікова система має бути інтегрованою з системою внутрішнього контролю. Особливої уваги набувають контрольні процедури, які будуть поєднувати діджитал-підходи та облікову систему в контексті запобігання негативним наслідкам бізнес-діяльності, тобто можемо стверджувати про необхідність превентивного інструментарію. На нашу думку, одним з такого проактивного та превентивного інструментарію контрольних заходів виступають аналітичні процедури.

10. Вважаємо, що саме фахівці облікової діяльності можуть надати інформацію в оперативному режимі та повному обсягу, отже на бухгалтерську службу покладаються обов'язки щодо формування та забезпечення якісного інформаційного ресурсу щодо діяльності суб'єкта підприємництва, зокрема в контексті використання в своїх бізнес-процесах необоротних активів. В кваліфікаційній роботі наведено перелік професійних обов'язків фахівця з обліку для потреб обліково-контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів. На нашу думку, виокремлені професійні обов'язки фахівця з обліку з обліку для потреб обліково-

контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів дадуть можливість сформувати якісний інформаційний ресурс для потреб управління суб'єкта підприємництва.

11. В досліджуваному ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» контрольні процедури реалізовані за допомогою дій працівників, призначених відповідальними за збереження необоротних активів. Традиційно в кінці року, перед складанням фінансової звітності, необхідно провести контрольні заходи, зокрема, щодо наявності та руху необоротних активів. В ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО» постійно діюча інвентаризаційна комісія складається з керівника, головного бухгалтера, головного інженера.

12. Вважаємо доцільним закріпити виокремлені професійні обов'язки фахівця з обліку для потреб обліково-контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів в посадовій інструкції. Це дасть можливість забезпечити організаційний аспект щодо формування якісного інформаційного ресурсу щодо діяльності, зокрема в контексті використання в своїх бізнес-процесах необоротних активів відповідним суб'єктом підприємництва. В кваліфікаційній роботі наведено витяг з розробленої посадової інструкції для ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО».

13. На основі розроблених і затверджених внутрішніх регламентаційних документів щодо проведення контрольних дій наявності і руху необоротних активів відповідальні особи мають розробити відповідні технологічні етапи контрольних процедур. На нашу думку, мають бути виокремлені оптимальний перелік процедур, які дозволять надати управлінському персоналу аргументовану інформацію, необхідну для прийняття необхідних управлінських рішень. Оптимізація технологічних етапів та переліку контрольних процедур дозволить виявити факти неефективного використання необоротних активів суб'єкта підприємництва для потреб аналізу якісних і кількісних показників використання необоротних активів. В кваліфікаційній роботі наведено запропоновані етапи контрольного забезпечення наявності і руху необоротних активів.

14. Відповідальні особи для потреб управління мають провести відповідне тестування, яке забезпечить отримання необхідної інформації для оцінки якісних і кількісних показників облікового забезпечення наявності і руху необоротних активів суб'єкта підприємництва. В кваліфікаційній роботі наведено перелік тестових питань контролера, які потребують відповіді – позитивної, негативної або розширеної. Отримані дані дозволять провести аналітичні процедури щодо ефективності використання необоротних активів суб'єкта підприємництва для оптимізації процесу управління бізнес-процесами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова О. Первинний облік наявності та руху необоротних активів. Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали XIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 27-28 жовтня 2022 р. : Дніпро : ДДАЕУ, 2022. С.5-7.
2. Антонова О. А., Смирнова К.А. Сучасні моделі вітчизняних облікових систем Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств (присвячена 100-річчю заснування Дніпровського державного аграрно-економічного університету): тези доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 12-13 травня 2022 р. – Дніпро : факультет обліку і фінансів, 2022. С. 4-7.
3. Антонова О. Документальне оформлення наявності та руху необоротних активів. Актуальні проблеми сучасного бізнесу: обліково-фінансовий та управлінський аспекти: колективна монографія / за заг. ред. І.П. Приходька, О.М. Губарик. Дніпро: Пороги, 2022. С.11-20.
4. Бондаренко О.М., Труш І.В. Особливості оцінки необоротних матеріальних активів у системі обліку. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2021. Випуск 3 (30). С.85-89. URL: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/30_2021/16.pdf
5. Бразілій Н., Крот Ю., Пастернак Я. Напрями визначення економічної сутності необоротних активів та їх класифікації в системі обліку і звітності. Фінансовий простір. 2022. № 1 (45). С.7-14. URL: <http://fnpnu.cibs.ubs.edu.ua/article/view/253074>
6. Вдовенко Л.О. Ефективність управління активами – основа зростання фінансового потенціалу підприємств аграрного сектора економіки. Економіка та суспільство. 2022. Випуск № 37. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1203>

7. Волинець О.О., Тичук Т.О. Сучасні аспекти оцінки корисності необоротних активів та їх відображення в обліку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Випуск 25, частина 1. С.53-58. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/25_1_2019ua/13.pdf
8. Гавриленко Н. Деякі обліково-аналітичні проблеми ремонту основних засобів та їх вирішення. Економіка та суспільство. 2022. Випуск № 40. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1445/1390>
9. Гавриловський О.С., Стащенко Ю.В. Поняття «необоротні активи» в обліковій практиці. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Випуск 19. С.498-502. URL: <http://global-national.in.ua/archive/19-2017/96.pdf>
10. Гамова О. В., Козачок І. А., Данько Е. С. Шляхи вдосконалення обліку та аудиту нематеріальних активів на підприємстві. Ефективна економіка. 2019. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6833>
11. Горбань С.Ю. Оцінка основних засобів за справедливою вартістю: вимога сьогодення. Економіка і суспільство. 2018. Випуск № 15. С.820-824. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/15_ukr/124.pdf
12. Дмитрук Б.П., Германенко Л.М., Светлова Н.М. Особливості та напрямки забезпечення облікової політики необоротних активів в обліку і оподаткуванні. Економіка та суспільство. 2021. Випуск № 30. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/605>
13. Довгань П. О. Основи класифікації необоротних активів та підходи до їх удосконалення. Агросвіт. 2021.№ 11. С.73-81. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/11_2021/10.pdf
14. Дядюн О.О. Нормативно-правове регулювання обліку нематеріальних активів підприємств: проблеми та перспективи. Фінанси, облік і аудит. 2018. Випуск 1 (31). С.161-175. URL:

https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/27619/foa_18_1_11.pdf?sequence=1&isAllowed=y

15. Єремян О. М. Критична оцінка сучасного стану обліку і аудиту нематеріальних активів на підприємствах. Вісник Хмельницького національного університету. 2022. № 1. С.201-208. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2022/03/2022-en-1-34.pdf>
16. Задерака Н. М., Лесько М. О. Проблеми та шляхи удосконалення обліку нематеріальних активів. Розвиток економіки та бізнес-адміністрування: наукові течії та рішення: Матеріали II Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 21 жовтня 2021 р. Т. 2. Київ: Національний авіаційний університет, 2021. С.192-194.
17. Задніпровський О.Г., Мартинів І.К. Оцінка основних засобів в бухгалтерському обліку: засади поліваріантності. Інтелект XXI. 2019. № 3. С.56-60. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2019/2019_3/9.pdf
18. Задорожний З.-М., Муравський В., Костецький Я., Задорожний М. Удосконалення обліку необоротних активів у системі ефективного управління ними. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2022. Том 5 (46). С.149-160. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3791/3664>
19. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999р. № 996-XIV. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text)
20. Ковальчук Н.О., Федішин М.П., Жаворонок А.В. Теоретичні аспекти аналізу складу, структури активів та джерел їх фінансування. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 23. С.64-69. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2019/14.pdf
21. Конєва А., Урусова З. Сучасні проблеми обліку і аудиту нематеріальних активів на підприємствах. Молодий вчений. 2020. №6

- (82). С. 203-206. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/940/903>
22. Коритний В.О. Шляхи вдосконалення документального забезпечення обліку основних засобів в сільськогосподарських підприємствах. Облік і фінанси. 2018. № 1 (79). С.53-58. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/257335.pdf>
23. Кравченко М.В., Дроздова Ю.А. Складові управління процесом обліку основних засобів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2017. Випуск 14, частина 1. С. 164-167. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/16779/.pdf>
24. Левкович О. В., Безлюдна К. С. Оцінка стану і використання необоротних активів підприємства. Ефективна економіка. 2021. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8974>
25. Левицький Н. Удосконалення інструментів облікового відображення об'єктів необоротних активів. Галицький економічний вісник. 2021. № 1 (68). С.37-43. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/68/932.pdf>
26. Матюха М.М., Алексеєнко Н.М. Удосконалення організації управлінського обліку та формування управлінської звітності основних засобів. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки. 2019. № 5(67). 2 т. С.21-25. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/12480/3/15562599453609.pdf>
27. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку нематеріальних активів: Наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009 № 1327. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1327201-09#Text>
28. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № №561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text>
29. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів і інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств: Наказ Міністерства

аграрної політики №701 від 27.09.2007р. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0701555-07#Text>

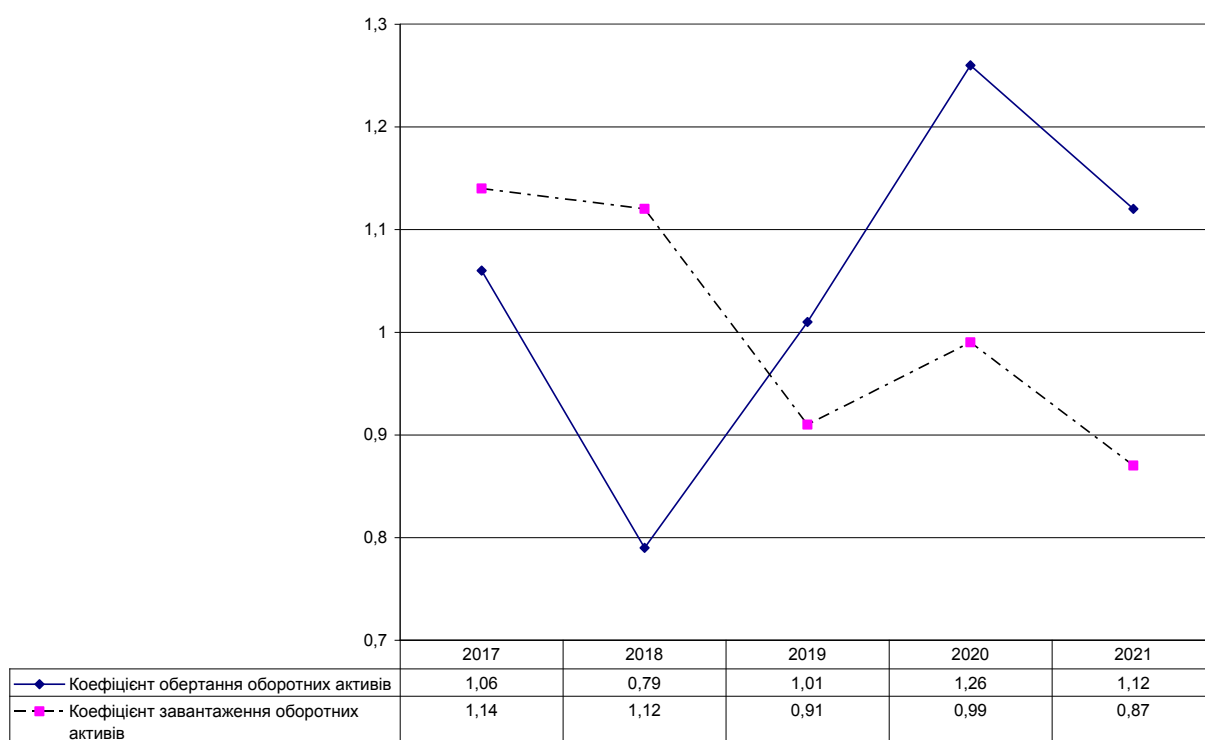
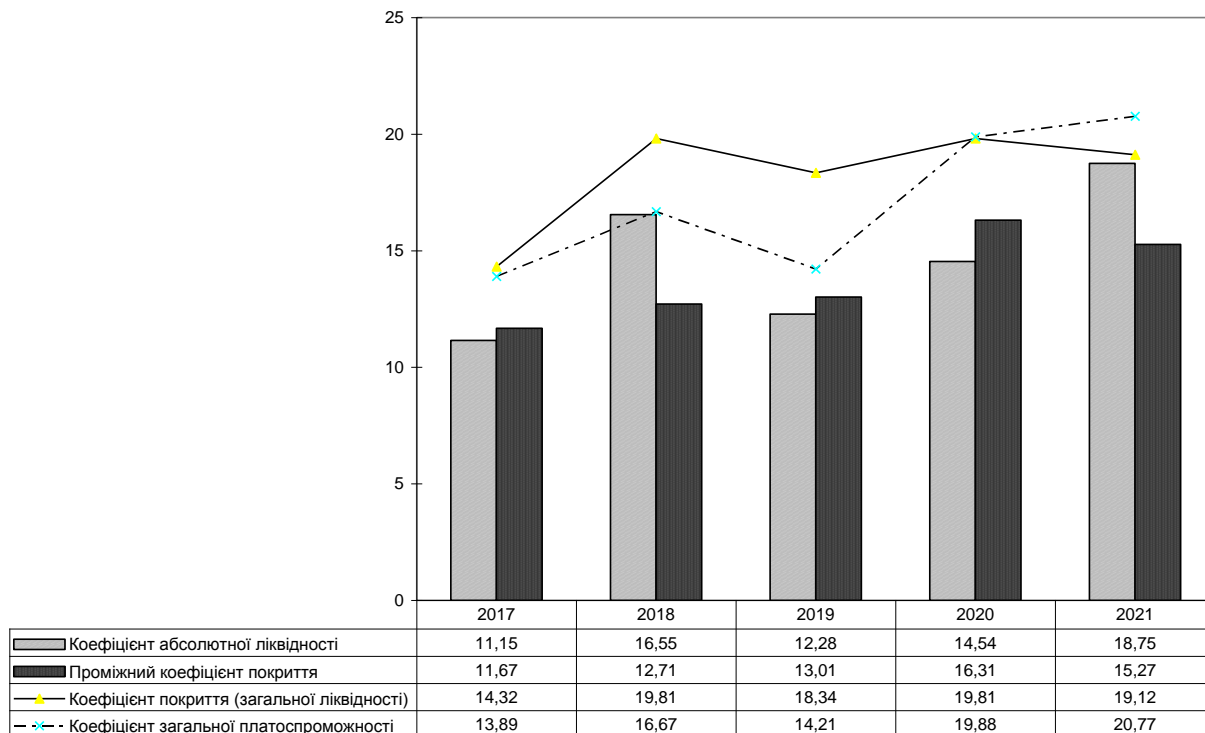
30. Мичак Н. Організація аналізу необоротних активів, утримуваних для продажу. Економічний аналіз. 2019. Том 29. № 2. С.73-79. URL:
<https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/download/1671/6565656772>
31. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: Наказ Міністерства фінансів від 07.11.2003 № 617. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/z1054-03>.
32. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Закон України від 27 квітня 2000 р. № 379. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.
33. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів від 18.10.1999р. № 242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99#Text>
34. Овсюк Н.В., Лесько М.О. Облік нематеріальних активів згідно національних та міжнародних стандартів: шляхи вдосконалення. Економіка та суспільство. 2021. Випуск № 31. URL:
<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/698/671>
35. Онищенко В.Є., Марінова В.А. Внутрішній контроль як фактор ефективності інформаційної системи бухгалтерського обліку. Економіка та суспільство. 2022. Випуск № 40. URL:
<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1494/1440>
36. Осмятченко В.О., Ізмайлов Я.О., Пінчук К. С. (). Удосконалення обліку і оподаткування інвестицій у капітальне будівництво та поліпшення об'єктів необоротних активів. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2021. № (1(48)). С. 33–39. URL: [https://doi.org/10.26642/pbo-2021-1\(48\)-33-39](https://doi.org/10.26642/pbo-2021-1(48)-33-39)

37. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.03.1999 р. № 291. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG4185.html
38. Податковий кодекс України: Закон України від 02. 12. 2010 р. № 2755-VI із змінами та доповненнями. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T102755.html#1988
39. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14>
40. Порядок застосування типових форм первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів: Наказ Міністерства фінансів України від 22.11.2004 № 732. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1580-04#Text>
41. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів: Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03>
42. Радіонова Н.Й., Войтенко М. В. Методичні засади проведення аудиту основних засобів. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: Економічні науки. 2021. № 15(115). С. 37-41. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/18960/1/20211117_301.pdf
43. Рибалко О. М., Уколова О. Г. Шляхи удосконалення організації обліку основних засобів. Міжнародний мультидисциплінарний науковий журнал «ΛΟΓΟΣ. Мистецтво наукової думки». 2019. №7 (листопад). С.19-22. URL: https://www.researchgate.net/publication/337044363_SLAHI_UDOSKONALENNA_ORGANIZACII_OBLIKU_OSNOVNIH_ZASOBIV
44. Салагай М. С., Грицай О. І. Внутрішній контроль необоротних активів у суб'єктів державного сектору. Облік, аналіз і контроль в системі управління суб'єктами економіки: тези доповідей IV Міжнародної

- студентської наукової конференції, 18–19 жовтня 2018 року, Львів. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. С. 162–164. URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/49452>
45. Сідак М.Д., Колісник Г.М. Аудит наявності та руху необоротних матеріальних активів в системі управління підприємством. Збірник наукових статей випускників з фаху «Облік і оподаткування» Випуск 11 (2021). С.92-101. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/38813/92.pdf>
46. Соловей Н. В., Деркач О. С., Тітаренко А. Д. Проблеми та шляхи покращення обліку нематеріальних активів. Економіка та держава. 2019. № 3. С. 114–117. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/3_2019/22.pdf
47. Хорунжак Н.М., Рогожкіна В.В. Понятійна сутність необоротних активів і проблеми її ідентифікації. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 19. С. 554-560. URL: <http://global&natio&nal.in.ua/archive/19&2017/107.pdf>.
48. Чугрій Н.А. Роль нематеріальних активів у капіталізації вартості підприємств: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії. Проблеми системного підходу в економіці. 2018. Випуск № 5(67). С.204-210. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/5_67_2018_ukr/34.pdf
49. Шигун М. М. Мичак Н. О. Первинний облік необоротних активів, утримуваних для продажу. Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту. 2018. № 4. С.66-74. URL: <https://nasoa-journal.com.ua/index.php/journal/article/download/158/160/>
50. Яременко Л. М., Пономаренко Я. А. Організація і методологія бухгалтерського обліку та аудиту нематеріальних активів. Агросвіт № 20, 2019. С.76-81. URL: http://www.agrosvit.info/pdf/20_2019/13.pdf

Додаток А

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»

Додаток Б

Затверджую:
Керівник
ТОВ ТД «ДЕМЕТРА-АГРО»

(Підпис) Власне ім'я, прізвище

Посадова інструкція фахівця з обліку необоротних активів
(витяг)

2. Завдання і обов'язки:

2.1. Формування якісного інформаційного ресурсу для потреб управління суб'єкта підприємництва:

- сумлінне дотримання норм законодавства щодо бізнес-процесів з необоротними активами та Наказу про облікову політику;
- якісне документальне оформлення наявності та операцій з руху необоротних активів;
- правильне відображення наявності та господарських процесів з руху необоротних активів на рахунках обліку та відповідних регістрах;
- точне відображення даних щодо наявності необоротних активів в фінансовій звітності суб'єкта підприємництва;
- здійснення контрольних дій щодо наявності та господарських процесів з руху необоротних активів;
- проведення аналітичних процедур щодо наявності та господарських процесів з руху необоротних активів.

Погоджено:

Ознайомлено: